

BOEM@

LIVE LITERATURE

aprilie 2011 (Anul III) Nr. 4 (26)

BOEMA

Live Literature

Aprilie 2011 (Anul III) Nr. 4 (26) - 36 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida ASPRA

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: S.C. InfoRapArt Galați - Editura InfoRapArt

4 / 2011

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău
Redactor-șef online: Mihail Gălățanu
Redactor-șef: Valeriu Valegvi
Redactor șef adjunct: Victor Cilincă
Secretar de redacție: Antoaneta Dobreanu

Redactori: Saint-Simon Ajarescu, Dimitrie Lupu, A. G. Secară, Tania Nicolescu, Cristina Dobreanu, Ionuț Iancu, Cristina Roșu
Cercetător consilier de redacție: Tudosi Tatu
Grafică: Elena-Liliana Fluture
Tehnoredactare: Daniela Neculai

Colaboratori: Maria Timuc - *București*,
Melania Cuc - *Bistrița*, Tănase Carașca - *Tulcea*

DIN CUPRINS

Poezie: Ion Tutunea-Hercinicul (p.3), Viorel Bucur (p.5), Anne Marie Bejliu (p.9), Eduard Dorneanu (p.10), Olimpiu Vladimirov (p.23), Alina Stroea (p.29), Elena Tudose (p.31)

Proză: Victor Cilincă – Toate rele și la locul lor (p.26)

Cronică de carte: Melania Cuc - "Podul suspendat" sau... Jonglând pe firul unui păianjen (p.4), A.G. Secară - Marin Moscu, Calea pustie (p.11), Gheorghe A. Stroia - Cristian Petru Bălan: "Eros - Sonete" sau "Vibrațiile unui status liric universal – dragostea" (p.20), Severin Constantin: "Simbioza dintre vechi și nou" sau "Despre revoluția artei viitorului" (p.22), Petre Rău - Scriitoare în fața lui Dumnezeu (Melania Cuc) (p.32)

Eseu: Carol Feldman – Bătrâna cu fustă mini din Tel Aviv (p.15), Dan Ion Sanda - Șmecherlăcul românesc (p.18)

Interviu: Tania Nicolescu - Fețele invizibilului, interviu cu Nichita Danilov (p.6)

Meridiane: Luca Cipolla – Italia, poeme (p.16)

Istorie: Alexandru Ovidiu Vintilă - Traian Brăileanu, activitatea politică vs. opera științifică (p.12), Nicolae Rădulescu - Celții de la Dunărea de Jos (p.24)

Revista literară BOEMA o puteți citi și pe site-ul

www.boema.inforapart.ro

actualizat permanent de: InfoRapArt

Email: boema@inforapart.ro,

petrerau@yahoo.com

Telefon: **0726 337376**, **0336 800313**

ADRESA REDACȚIEI: Str. Al. I. Cuza, Nr. 45bis,
Bloc Cristal, Sc. 2, Et. 3, Ap. 4, Galați, 800010

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: 0726 337376

În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

Literatură și Artă

Grafică:

Coperta I: Octavio Campo - *Calcario*

Coperta a III-a: Activități culturale:

sus: *Lansare de carte la Tulcea (2010)*

jos: *Expoziție de carte și sculptură, Octavian Mares*

Coperta a IV-a: Pablo Picasso - *Acrobat*

Interior: Elena-Liliana Fluture

www.boema.inforapart.ro

Ion TUTUNEA - HERCINICUL**Baladă eseniană**

O, Serghei Esenin - troică de iubire
alergând, bezmetic, cu caii buiaci,
trupul tău a ars - candelă subțire
și-ai rămas în lume sufletului vraci...

O, Serghei, Serioja lumea e pustie
fără răsul tău- plâns de zurgălăi
fără ochii-ți aștri albăstrind poteci
Sângele-ți zvâcnește rotunjit în vie,
Duhul tău răzbate sclipitor prin văi...

Din potir vulcanic beai rachiul nopții
și, șerpește, vântul scurs printre uluci
scârțâia fântâna și, pe pragul porții
oftau după tine zveltele fătuci.

Și, împurpurate, le tresărea pieptul,
deșirau priviri prinse-n pașii tăi
se-ndrăcea armoșca; a trecut Poetul
însoțit de-o șleahță doar de nătărăi...

Nu te mai așteaptă mamușka în tindă
i s-a rupt paltonul vechi și demodat,
își privește chipul, zbârcit în oglindă
cugetând:- Serioja este veșnic beat

Sub condurul lunii schiaună cățeaua
lingându-și copiii, foșnește scorușul,
plopilor fulguiesc puf mărunț ca neaua,
pe corzi de vioară e țeapăn arcușul...

Rece-i samovarul, vodca-mi pare acră,
geme-n țintirim vântul vagabond,
nu poate pătrunde prin albita lacră
să-ți zbârlească părul inelat și blond...

Hai la cazaciok, ce o fi să fie,
să ciocnim, Serioja, stakane cu vin,
chiar de are viața gust de păpădie,
Cerule...cerul E-SENIN,
Esenin..., AMIN!

Printre grațiile gândirii mele...

Zumzăia în imperiul cranian capcana
ideilor năstrușnice
nestrunite Fibrele sufletului sunt retezate de securile
timpului Când dorul mă rupe lăsându-mă împărat
îmbrăcat în veșminte țesute din pânză de
păianjen cu cruce Când
îmi împânzești împăienjenindu-mi ochii cu vise unde
de din adâncuri urlete lucrează lăvuitoare salahorind
în metroul sufletului misterios de singur unde deși
împună cu voi fiindând caut un Mecena să-mi
sponsorizeze singurătatea Eu sortitul să
își uite soarta... Când
reuși-vei visul să-mi filmezi într-o capsulă
extrapământescă voi rămâne

și nu mai răsufla-vor

gândurile-mi dorurile-mi înspre Tine Va fi o
primăvară secerată din care nu vor scăpa nici
scaieții de înșihăstrare Printre grațiile gândirii
mele hălăduiesc atâtea triburi de idei Se
sting în apele de zâmbete-aiurite subterane
care încearcă pe pământ să mă destrame...

Când noaptea se chinuie...

Ochiul încătușat de curcubeu unde apele strânse nu
mai pot să plângă De vânt trezite broderii de nouri
strânse crâmpeie de gânduri zbruciumate
în poarta sufletului oare cine bate rupând zăvoarele
de vise - pe crucea răstignirii - piroane bătute-n glas
de clopot Unde astrele drămuite mistificări mai
mușcă țărături unde ești rană în scoici meditative
închistată Rachetele nu nasc pâini pentru săraci ci
dimpotrivă le strivește rădăcina zilnic alt soare este
planton ceresc și zilnic alta ne este lumina...
Poate în mine piramida îndelungatei melancolii
surpase-va Digurile ideii rupe-se-vor de clocotiri de
nervi încordați Pe porți deschise răzbate-va numai
cavaleria liniștii în pas de valsuri ceaikovskiene
tăcerea pișcând-o precum struna viorii ciupită în
descântul divin Poate voi mai atârna
șapte sute de grame
de iubire în policandre de vâsc Din câmpuri de grâu
macii vor mai răsfăța comunistă culoare de cristianică
însângerare Poate ne vom îmbrăca în veșminte de
agonie Când noaptea se chinuie să ne maturizeze
dorul unei imprevizibile nefericiri de-a trăi...

Refluxul renăscării

Sunt începutul cicatricei Tale înspre învăduhare
trezit în fiecare zi când toaca inimii utrenia-și începe
în temniță de trup unde încep reziduuri de trăiri
sălășuind intrate clandestin pe subt porticuri de visare
adunând stropii luminei Tale de suspine ispititor
mocnită în crepuscul când noaptea
îmi strânge tălpile în
ciorapi de întuneric parșivi de oboseală
și-n mine se iscă
vulnerabilitatea amăgitoare libertăți -
refluxul renăscării...

Cehoviană

Mai fierbe matiușka pahliopca îmblânzită cu o
stakană de rachi fierț împiperat să văd subt pleoape
împăienjenite cum balta se mută lângă lotca
și pelicanii ar țipa ca pescărușii preluându-le țâșnirea
înspre înalt E-o noapte precum trupul fragmentat de
gânduri când Dumnezeu mă autopsiază
deși încă sunt
viu subt bisturiu de stea și într-n mine strada nu
eu pășesc pe ea Se învărtoșează
din nufărișuri energii
stranii în mine Cu duhul bălții m-am împrietenit
sub deltaice serafice făpturi de El alcătuite...
Noi faza de amanți am depășit Mustește acum în noi
prietenia-cioburi morgantice în infinit...

(din „*Elegii tulcene*”, vol. VIII în curs de apariție la editura
„Harvia” Tulcea)

Melania CUC

"Podul suspendat" sau... Jonglând pe firul unui păianjen

Volumul de proză scurtă **Podul suspendat**, semnat de **Suzana Deac** și apărut în 2011 la Editura Transilvania din Baia Mare are girul Proiectului **Cititor de proză și Republica Artelor**, cu sediul la Londra, coperta fiind semnată de Maia Martin.

Criticul literar Virginia Paraschiv, într-o prefață care beneficiază de toate ingredientele de care numai un profesionist ca domnia sa dispune, îi face lucrării, o prezentare la obiect, schițând în tușe fine și portretul scriitoarei: "*Suzana Deac oficiază ca prozator în volumul **Podul suspendat**, un ritual de exorcizare a fantasmelor morbide, induse de „programatorul de suflete” - accidentalul traumatizant sau durata cleioasă a cotidianului cenușiu*".

Modestă, ca o privighetoare care își cunoaște valoarea lirică, Suzana iese în luminile rampei literaturii contemporane doar când are ceva a spune, când imaginile și ideile sale de creator autentic au ajuns la maturitate, dețin esența comunicării. Suzana nu este o feministă utopică, nu este luptătorul care se aruncă în arenă pentru ca mai apoi să-și descrie aventura. Ea este observatorul inteligent, tenace și care știe să decanteze sterilitatea de diamantele care, în cazul de față, devin literatură.

După mai multe volume scrise în limba română și în limba maghiară, cărți de beletristică, dar și de specialitate (cu accente în psihopedagogia persoanei) Suzana Deac revine pe piața de carte cu un volum de proză scurtă deosebită. Lecții de viață! Într-o perioadă în care creația literară depășește cu mult numărul cititorilor de carte, un autor care știe să-și aleagă subiectul va reuși să se evidențieze, să se bucure de recunoașterea publicului larg, dar și de aprecierile criticilor.

Nimic nou sub soare! Și totuși, Suzana Deac reușește să evadeze din locul comun printr-o transcedere aproape geografică, prin paralelisme de stări și situații la limită, - tot motive bune pentru a susține un scris cu tentă firesc, feminină, dar care este dublată de perspectiva pe care i-o impune, pragmatic, obiectiv, psihologul.

Folosindu-se de darul literar hărăzit de Sus, adăugând travaliului creativ știința psihologiei omului modern, autoarea face în **Podul suspendat** un exercițiu de decuplare de la "tihna" spre care ne împinge tot mai mult confortul cotidian (mașina, televizorul etc). Ne obligă să gândim, să ne redefinim, să ne regăsim în situațiile speciale, pentru a deveni parte din personajele sale.

Lumea prin care "cotrobăie" după Artă, este lumea pe care o trăim laolaltă sau separat, familia, concetățenii, prietenii virtuali, - cunoscuții și necunoscuții. Știrile din massmedia, preluate la cald și procesate mai apoi, până devin Operă, - sunt alt material de construcție pentru cartea de față, autoarea se mișcă firesc într-un conglomerat de acțiuni pe care îl transformă în proză de calitate.

Femeia ca entitate care, cândva a fost una cu bărbatul, constituie de-a lungul cărții, un soi de placă turnantă, - când frivolă, când responsabilă, frumoasă, complexată... Expusă ca într-o vitrină, - dar întodeauna în relație existențială cu bărbatul. Despre această relație, dintre sexe, așa cum o readuce pe tapet Suzana Deac, prefațatoarea cărții, Virginia Paraschiv, spune: "*Erosul subtil și spiritualizat își face simțită prezența, El și Ea, contopiți mai degrabă în tensiunea stării (...)*".

Dincoace de lumea plăsmuită în carte, pornind de la umbra firului de iarbă, trecând prin Alpii Elveției, la Techirghiol etc. prin tot atâtea locații care pot fi atinse, - există o realitate creatoare, în care autoarea caută aproape întotdeauna iubirea. Dragoste și durere! Două fațete ale aceleiași monede. Liniștea de dinainte de furtună, mai apoi, dezastrul. Între cele două, stă firul insignifiant al unui păianjen, ce se numește: Destin.

Fiecare scriere din carte este o poveste, are tâlc și o citim cu plăcere pentru că, lumea însăși este o poveste fără început și sfârșit, pentru că noi toți facem parte din această Poveste. Ceea ce ne rămâne în urma lecturii, este definitiv pentru omul modern.

Suzana este un fin observator al societății dublat de naratorul de excepție. Are stil și nu se aruncă în vârtoarea desfășurării epice până când nu simte că acolo este punctul, în care se intersectează imaginile de care are nevoie, pentru ca scrisul ei să aibă acțiune, culoare.

În proza aceasta există și eșantioane inedite de stări psihologice clasice, dar și spații obișnuite, prin care, de obicei, trecem zilnic cu indiferența omului grăbit să ajungă acasă.

Pagină după pagină, **Podul suspendat** ne lasă să înțelegem că noi suntem doar acrobații, care facem spectacol, fiind prinși de firul subțire al unui păianjen. **Podul suspendat** este istoria individului, care află că este la mâna Destinului, că lupta sa este inegală și că drumul nostru contează mai mult decât destinația.

Prin tehnica personală, de redare a emoțiilor umane, Suzana Deac merge în echilibru perfect, - îmbinând sensibilitatea poetei cu atitudinea frustă a prozatoarei.

Iată un demers literar de calitate certă și unde, ea știe foarte bine, când să treacă de la starea de beatitudine a fericirii la starea de „avarie”, a vieții. Scriitoarea nu dă sfaturi profesionale, nu vine cu formule magice.

Cartea nu este măciniș de stări, nu este nici colaj din culori, sunete, arome și atingeri de înger. Podul suspendat, dintr-o copertă în alta, mustește de Viață! Este Viața, cu urcușurile spectaculoase și, mai ales, cu prăbușirile inevitabile. Lecții personale. În acest sens, toponimele, cele mai multe preluate de pe harta geografică, te ajută să localizezi personajele în spații deja cunoscute și cu potențial de imaginație magic-real.

Și totuși, autoarea ne vinde, ca oricare scriitor veritabil, ne oferă iluzii. Vinde vise ambalate în sintagme bine șlefuite.

(continuare în pag. 23)

Viorel BUCUR

Perfecțiune de sferă

țin în brațe
 albia secată a râului
 mănunchi de flori de gheață
 poleite în albul zăpezii
 va fi acum mai ușoară urcarea
 spre bolta din frunte
 degete ude vor opri lunecarea
 adunându-mă-n palme
 sub colinele goale presărate cu muguri
 și doamne ce mult timp voi avea
 să veghez în noaptea agățată de lampă
 cum se zdrobesc
 tăcut pietrele râului
 cum își topesc măreția de stânci prăbușite
 în perfecțiunea de sferă
 a bobului de nisip

Te voi numi lebădă

te voi aduce oricum înapoi.
 tu să te-mbraci în cămașa albă de zbor,
 iar eu
 te voi numi lebădă.
 (nu știu cât de sus poate zbura o lebădă,
 dar tu
 va trebui să te hrănești în aer,
 asemeni păsărilor,
 acolo nu-ți va intra praful în ochi)
 voi fi în golul de după tine
 împrăștiat în toate neputințele posibile.
 dar, doamne,
 nu mă prigoni
 să-mi supraviețuiesc
 mie
 însumi.

Zbor

Zborul meu
 mai scurt
 decât
 întunericul
 dintre
 două băți
 ale pleoapei

Vârsta trunchiului ars

ucisă
 seară de seară
 învie ziua mereu
 tot mai întregă
 marea
 hrănită cu cioburi de valuri
 dar
 cum să găsești
 răscolind prin cenușă
 vârsta trunchiului ars?

Veșmânt de izvor

cineva te-a-nveșmântat
 în izvorul
 unde-mi încălzesc
 zi de zi
 mâinile
 și de-atunci
 curg și eu
 împreună cu frumusețea ta dezgolită

Tăcere vie

mă doare tăcerea
 cum doare doar liniștea
 clopotului cu limba tăiată
 și tac să mă doară
 doar vrabia mută
 se bucură cântându-și în sine
 sau fumul din capătul flăcării
 mângâiat de foșnetul viu al hârtiei
 când arde

Zadarnica ta frumusețe

aș vrea să vezi
 cum așez,
 rotund,
 pod de cenușă
 peste umbra în flăcări
 a valului
 străpunsă de ultimele raze
 ale unui soare pe moarte,
 ușor unduită,
 fără să mai știe demult
 de ce a fost zămislită,
 se topește ușor de forme
 zadarnica
 ta
 frumusețe

Tania NICOLESCU

FEȚELE INVIZIBILULUI

- Interviu cu Nichita Danilov -

Motto: Fii atent la gândurile tale; ele devin cuvinte. Fii atent la cuvintele tale; ele devin fapte. Fii atent la faptele tale; ele devin obișnuințe. Fii atent la obișnuințele tale; ele devin caracterul tău. Fii atent la caracterul tău; el va deveni destinul tău. (TALMUD)

Poetul și totodată prozatorul ieșean de etnie ruso-lipoveană, Nichita Danilov, a fost desemnat de curând, câștigătorul Premiului Ariel pentru "Cartea anului" - ultimul său roman, "Ambasadorul invizibil". În toamna anului trecut, scriitorul și-a lansat cartea și la Tulcea, la sediul Comunității Rușilor-Lipoveni

Romanul începe cu o imagine simbolică, ce ilustrează concepția lui Nichita Danilov cu privire la menirea omului (și în speță, menirea scriitorului) și anume, imaginea unui turn construit din carcasa vechi de mașini, care devine" punct de reper pentru navele aflate în larg", turn dotat cu reflectoare, care să lumineze calea celor aflați în valurile vieții. Și această imagine m-a dus cu gândul la Testamentul lui Arghezi („nu-ți voi lăsa drept bunuri după moarte, decât un nume adunat pe-o carte/ în seara răzvrătită care vine/de la străbunii mei până la tine”).

La două sute de ani de la avertismentul lui Francisco Goya - „somnul rațiunii naște monștri” - autorul ne reamintește faptul că ne creăm cu propriile gânduri realitatea („uneori puterea gândului poate modela nu numai sufletul, ci poate conferi o altă formă și aerului din jur, făcându-l să mustească de imagini”) și de aceea, când gândul este otrăvit cu drogul narcisismului și egoismului ce visează la puterea de a cotropi, de a poseda lumea doar pentru sine, prin remultiplicare în zeci și zeci de fațete („sau unul singur risipit într-o înfinitate de entități...”), aceasta se transformă într-un adevărat coșmar. Pentru că puterea „il stoarce pe om de orice simțământ”, „din om te face neom...e ca lepra”.

Cartea lui Nichita Danilov dezvăluie viziunea autorului asupra psihicului uman, pe care-l înțelege ca pe o realitate dinamică, ale cărei stări sunt potențiale, oscilând mereu pe granița subțire dintre viață și moarte, între rațional și irațional, între adevăr și minciună, între real și imaginar, sub influența exercitată de dominantă unaia sau alteia dintre instanțele: conștient, subconștient, inconștient („Omul e suma tuturor animalelor din el. Dacă stai să studiezi cu atenție embrionul, vei găsi acolo de toate. Și vertebrate și nevertebrate. Vei găsi viermele din măr, dar și șarpele și maimuța cățărâtă pe cracă... Vei găsi în el și leul și hiena care se hrănește cu cadavre. Vei găsi păunul, dar și papagalul...”). „...Omul e construit anapoda. E și într-un fel și în altul. Totu-i amestecat în el. Nu poți distinge în interiorul său nici binele de rău, nici adevărul de minciună... Niciodată nu vei ști unde-l duc ideile care-l animă...”). De aceea, conchide autorul, „psihicul uman poate absorbi orice ideologie. Pe solul lui se nasc o floră și o faună ce pot supraviețui oricărui intemperii. S-au produs mutații”.

Pe parcursul a peste patru sute de pagini, cu un umor mucalit alternând cu tonurile grave, Nichita Danilov oferă cititorului spre contemplare, rotindu-i în fața ochilor

cu o dexteritate uluitoare, acest veritabil roman-caleidoscop, în care se răstoarnă în imagini și scene stupefiante realitatea în fantastic, învăluindu-se, irumpând una din alta. Și dincolo de imaginile atât de fluide, prinse parcă în legănarea unei ape întunecate, se aude în surdină glasul invizibilului ambasador, îndemnând la trezvie: „omul nu trebuie să-și pervertească sufletul pentru a lăsa loc întunericului să se cuibărească în ființa lui...”. Pentru că răul exista pretutindeni, iar omul și-a pierdut legătura cu transcendentul, rupându-se de credință („Ce a făcut civilizația din noi... Decenii întregi regimul ne-a vârat în cap că nu există transcendență. Că nu există decât rațiune... Crezi că mai e loc și pentru suflet acolo unde este prea multă rațiune?!... Lumea se călăuzește după cu totul alte principii decât rațiunea pură... Încă o dată te întreb: la ce-i folosește omului atâta rațiune, odată ce înăuntrul său e atâta bezna?... În zilele noastre totu-i cu fundu-n sus... orice metamorfoză e posibilă.... Trăim într-un secol bolnav, în care nu numai omul, ci și lucrurile și-au pierdut măsura”). Iar a trăi în stare de trezvie, înseamnă a trăi cu mintea trează și sufletul curat, regăsind acel simț al măsurii în „credința din suflet care te călăuzește în viață și dincolo de ea”, pentru că, spune autorul, „lipsa de credință naște monștri. Și excesul de credință la fel”.

Tania Nicolescu: V-ați lansat ultimul roman „Ambasadorul invizibil” și la Tulcea. De ce Tulcea?

Nichita Danilov: Prima dată l-am lansat la târgul de carte de la Torino, în vara anului trecut, apoi la Iași, la București la Cluj, Dej, Craiova... la Tulcea... pentru că sunt legat sentimental de orașul Tulcea; este un oraș care-mi place foarte mult, mă simt în largul meu acolo, faleza este extraordinară, eu sunt un om care este atras instinctiv de ape și când ajung la Tulcea, parcă respir din tot sufletul și cerul de deasupra și cerul ce se oglindește în apele Dunării. În afară de aceasta, comunitatea rușilor lipoveni este una foarte bine încheată; avem câțiva reprezentanți de marcă, oameni onești, buni organizatori, cu dragoste de cultură și aș numi aici pe domnul Ampleev Andrian... este sediul comunității care este o adevărată Casă de Cultură... Am rămas foarte uimit când am venit prima oară și am văzut ce s-a ridicat acolo. Și am prieteni și la Tulcea și la Sulina, unde iarăși merg cu mare drag.

(continuare în pag. 7)

TN: Ce ne puteți spune despre anii de formare ca scriitor? Cine sunt cei care au avut un rol în formarea dumneavoastră, care sunt împrejurările care și-au pus amprenta asupra evoluției dumneavoastră ca scriitor și cum?

ND: M-am format cumva de unul singur, destul de haotic, într-o perioadă în care nu prea știam exact unde vreau să ajung și care sunt impulsurile care mă direcționează, care mă fac să mă manifest artistic, nu știam de ce sunt atras nici de literatura nici de alte arte, oscilam cumva între pictură, arhitectură și literatură. Dar așa spune că un rol important l-a avut faptul că am venit în Iași și că am avut parte de profesori excelenți și de un mediu propice dezvoltării personalității unui tânăr. Șansa mea, a fost probabil colectivizarea. Eu sunt născut în nordul Bucovinei, într-un sat situat la graniță, în Climăuți și - fac o paranteză, această graniță în 1941 a picat - când Bucovina a fost împărțită, între satul de unde-i mama și satul de unde-i tata. Satul mamei, Fântâna Albă, unde se afla și Mitropolia de rit vechi, a rămas dincolo, iar Climăuțiul unde m-am născut, a rămas în continuare la români. Pentru că bunicii mei din partea mamei erau oameni foarte credincioși, iar ocupația a fost una comunistă, ei și-au părăsit casa, toată agoniseala și s-au refugiat în România (bunicul, bunica și alte trei surori de-ale mamei care era deja stabilită cu tata la Climăuți). Asta ar fi o scurtă istorie.

După mai multe peregrinări, bunicii s-au stabilit la Rădăuți, iar noi am rămas la Climăuți). Imediat cum a venit colectivizarea și cum familia noastră era mai înstărită, am fost priviți ca un fel de mici chiaburi în sat și atunci tata care lucra în zona Iașului, s-a gândit că nu mai are rost să rămână la Climăuți și că cel mai bun lucru pe care-l poate face, ar fi să ofere copiilor săi posibilitatea de a face școli serioase. Și atunci, noi am venit la Iași și am făcut liceul la Eminescu; era un liceu cu tradiție veche, unde am avut parte de profesori formați în perioada interbelică, deci am avut parte de o educație foarte bună în perioada liceului aici la Iași. Apoi, nu știam încotro să mă îndrept, nu eram decis, abia începusem să scriu, dar ca orice tânăr, nu știam dacă într-adevăr ceea ce scriu este bine sau nu, nici nu arătasem la prea multa lume și atunci m-am format cumva în singurătate și pe parcursul anilor, de unul singur, mi-am făcut acest parcurs literar. Am debutat în 1977 sau 1978 întâi la Radio Iași și tot în 1977 la o revista studențească, apoi în Convorbiri literare, Cronică și Viața Românească. Consider că adevăratul meu debut în presă, este grupajul de la Viața Românească, revistă care m-a susținut foarte mult.

TN: Spuneți că ați început să scrieți puțin mai târziu. Care este imboldul interior, ce vă determină să scrieți? La început - spuneți - nu prea vă dădeți seama. Acum ce-ați putea spune?

ND: Eram un spirit creativ și am rămas la fel; acum sunt format ca scriitor și modul meu de-a fi se conjugă și cu modul de a gândi cumva în imagini și metafore, în parabole, într-un anumit ritm... e ceva care deja face parte din structura mea internă. Acuma mi-ar fi foarte greu să nu mai scriu... pentru că în fiecare zi ești provocat... orice te provoacă, uneori realitatea... alteori nu-ți dai seama ce te provoacă, un simplu cuvânt auzit pe stradă, sau o imagine, un sunet... sau chiar nimic... o amintire dintr-un trecut mai mult sau mai puțin îndepărtat, poate ceea ce urmează să se întâmple, o premoniție, sau pur și simplu starea în care ești atunci, sau trăirile care s-au sedimentat de-a lungul timpului... Vedeți, sunt două moduri de a scrie; când scrii poezie, atunci poezia înseamnă cristale; e o anumită sinteză, sunt trăiri condensate, cristalizate în timp, iar când scrii proză... aproape este cumva același lucru, însă cristalul acesta devine mult mai larg, el explodează și-ți antrenează toate sentimentele și gândurile în această explozie care vine din interior și provoacă exteriorul. Când scrii proză, cred că este și un efort, dar e pe undeva și o răsplată, pentru că după un anumit efort, vezi că la un moment dat, lucrurile parcă vin de la sine gata constituite în structuri... e ca și cum forțând să accesezi o anumită realitate, după ce ai construit o parte din ea, întregul e deja construit în altă parte și el îți vine, și se transferă pe bucăți. E un lucru foarte straniu, pe care eu l-am trăit scriind „Ambasadorul invizibil”, scriind „Mașa și extraterestru”... Explicația pe care am dat-o, e una de natură psihologică; eu spun că aceste lucruri există undeva în subconștientul fiecăruia, dar un scriitor accesează probabil și inconștientul colectiv, acel depozitar de arhetipuri și stări.

În ceea ce privește poezia mea - autorul de obicei nu vorbește prea mult despre propriile sale creații... eu mi-am mai exprimat gândurile în unele interviuri sau texte teoretice legate de poezia mea sau a altora, în legătură cu actul creației - pe mine, ceea ce mă interesează în literatură este condiția umană, psihicul uman, limitele pe care le avem și cele la care ajungem fie prin extaz, fie prin suferință, mă interesează istoria, traumele și ecoul pe care-l transmit generațiile ce se succed în timp. Adică eu sunt sigur că, de pildă, fiecare dintre noi are de transmis un anumit mesaj: mesajul care e asimilat pe de o parte din rădăcinile pe care le ai, prin sângele care este ca o cronică vie, și-n care e înscrisă o parte din istoria neamului din care vii și pe de altă parte, din magma aceasta socială în care îți e dat să exiști. Contactul acesta dintre arhetipurile pe care le depozitezi în interiorul tău și provocarea realității sociale, culturale de orice natura ar fi, se cristalizează în anumite imagini, în poezii, care sunt în sine lor structuri ce tind spre perfecțiune. Desigur că nu ai posibilitatea să atingi această perfecțiune în tot ce scrii, dar, din când în când, probabil unele poezii

(continuare în pag. 8)

(urmare din pag. 7)

tind să devina ca niște sfere... În ce privește proza, aceasta - ca să fac o comparație - tinde spre ceea ce se numește frescă, sau tablou. E o alta provocare; dacă și-n proză lucrezi cu structuri, tinzi tot spre o sinteză, totuși acoperi mult mai mult, și e un alt puls acolo... acolo e vorba de mult mai mult, e vorba și de personaje, de psihologii, de conflicte...

TN: Se scrie și se publica mult, există și numeroase cenacluri on-line pe care pot posta toți cei doritori de un feed-back...Care este impresia dumneavoastră asupra literaturii actuale?

ND: Literatura actuală este un fenomen viu, care în ciuda condițiilor și a lipsei de receptare pe care o traversăm, continuă să provoace scriitorul și cred că și lectorul ce se apleacă asupra a ceea ce se scrie. În ceea ce privește literatura on-line, eu nu prea sunt familiarizat cu ea, nu accesez prea multe cenacluri. Sigur că din când în când mă uit totuși pe facebook, sau întâmplător deschid unele linkuri...nu sunt totuși niște creații extraordinare acolo, pentru că totuși dacă este vorba de o anumită literatură, de o anumită ștachetă, aceasta apare în cărți. Există ca în orice breaslă, o anume ierarhie care se formează aproape natural. Scriitorii buni care scriu la ora actuală, indiferent de generație sunt cunoscuți, dar nu sunt foarte mulți. Sigur că literatura on-line poate oferi surprize, dar este și mult amatorism acolo. Cred că acolo unde apar astfel de cenacluri, ar trebui să existe un grup sau un spirit tutelar care să aibă suficient discernământ, să dea o anume direcție să-și imprime personalitatea asupra grupului, cenaclului, altfel, totul se transformă într-o masa amorfă, greu de perceput, valoare din nonvaloare în care se amestecă literatura adevărată cu maculatura care invadează astăzi nu doar paginile on-line ci și editurile, piața cărții, piața revistelor...totul.

TN: Ce ați putea spune despre scrierile dvs., dacă le-ați putea privi, citi, detașat de faptul că sunteți autorul lor...așa, ca și cum nu v-ar aparține?

ND: Eu aș fi foarte mulțumit de ele. Pentru că în ceea ce am scris am exprimat un anumit adevăr general uman.

TN: Care credeți că este menirea scriitorului?

ND: Să scrie; să transmită mesajul pe care-l are de transmis semenilor săi. Vedeți ...și aici am să mă refer la marile cărți, la cărțile care sunt de vindecăt pentru alte generații, ele au menirea de a schimba în timp lumea aceasta în care trăim. O carte nu este un obiect... pur și simplu, pe care-l citești și îl uiți. Sunt națiuni care iau naștere, care se dezvoltă având ca reper anumiți autori și aici putem da exemple în orice literatură nu doar cea română...ne învățăm în jurul câtorva cărți și autori care au avut un rol import în formarea generațiilor; să ne gândim la Ion Creangă, la Eminescu sau Caragiale, care marchează de altfel și perioada actuală... cred că trăim încă în opera lui Caragiale de care nu ne putem debarasa. Realitatea românească - și politica la fel - par să se fi împotmolit în câteva din scrierile lui Caragiale. La fel, marea literatură rusă a avut influență asupra dezvoltării societății rusești și asupra istoriei Rusiei moderne sau chiar a celei contemporane. Sunt cărți care au marcat fie pozitiv fie și negativ spiritul de acolo. Sau literatura franceza sau, dacă luăm ca reper literatura engleză, Shakespeare a

avut un rol mult mai mare, de a influențat și alte națiuni. Deci din acest punct de vedere, rolul unui scriitor, al unui creator, este foarte important. La fel e valabil pentru pictură, dar și pentru cinematografie. Sunt tablouri sau filme care au marcat o epocă, au declanșat o modă, un anumit fel de-a fi.

TN: Ce părere aveți despre ceea ce Dan Puric, denumea ca fiind un „capitalismul de grotă”, care „nu are nevoie de cultură”. Care credeți că sunt efectele unei vieți trăite fără cultură? Este nevoie de cultură?

ND: Se referea probabil la capitalismul de tranziție pe care-l traversăm...dar în perioada de început, a revoluțiilor burgheze, în capitalism au apărut scriitori și curente extraordinare. Prima dată, capitalismul a produs și o mare cultură. Acum, efectul acesta al disipării culturii nu se datorează „capitalismului de grotă” cu care firește nu sunt de acord, ci se datorează schimbărilor care s-au produs în toată această perioadă nu doar la noi, ci în toată lumea. În momentul în care imaginea a avut câștig de cauză în fața cuvântului și mă refer la imaginea facilă, transmisă de televiziuni, de internet, aceasta a avut ca prim efect care ar fi de lungă durată, tocmai o anumită exacerbare a lucrurilor facile. Dacă până acum erau repere, modele culturale, acum, prin intermediul televiziunilor, modele au devenit altele și consecințele se văd. Și acest fenomen, nu este doar la noi în România sau doar în estul sălbatic, ci este vorba de un recul al vestului, pentru că această mentalitate noi am preluat-o mai mult din vest. Și ceea ce importăm - și am să mă refer aici doar la filmele de duzină americane, care sunt nocive; n-au nici un Dumnezeu, sunt făcute pe bandă rulantă și în afară de câteva excepții, în rest...este cum ai spune că sunt... maculatură. Și am preluat și anumite emisiuni care la noi au dezvoltat un alt specific și au devenit nocive. Și toată această degradingoladă este generală. O întâlnești oriunde te-ai duce, poate mai puțin în lumea arabă care a rămas o sferă mai închisă la influențele globalizării. Ce e de făcut acum, nu știu.... La ora actuală, ca și în orice domeniu, există mari artiști, dar sunt puțin vizibili, pentru că televiziunile, antrenează tot ce este nociv, „pipeerat”, „ardeiat” și nu există nici un spațiu acordat evenimentelor culturale - așa cum există pentru cele sportive - ca să scoată în prim plan și oamenii de cultură, să-i facă cunoscuți. Televiziunea nu este interesată de acte consistente, ci de spectacol. Probabil soluțiile vor veni în timp, prin saturație față de fenomenele manelizării culturale... poate lumea va simți nevoia să-și îndrepte fața și spre lucrurile mai consistente...cum de altfel am văzut acum că la București există o dezvoltare a interesului pentru teatru, când prin 1990, teatrul era locul unde se juca cu scaunele fără spectatori. Iată că acum lumea începe să simtă și nevoia unor altfel de spectacole. Să sperăm că din toată această nebulosă, va câștiga partea bună a lucrurilor și că răul va deveni mai mic.

Anne Marie BEJLIU**valuri de ploi**

ating în gesturi apatice
 zborul
 floare de colț
 steaua-și aruncă
 printre filele ierbarului învechit,
 strâns în pumnul culorilor
 nedefinite
 trupul îndreaptă vârful sunetelor
 spre tăcere.
 pleacă de vrei...
 primul sau ultimul,
 va rămâne
 tot cerul
 și umbra ta
 rătăcind printre mâinile mele
 de gând

cântă prin tine

ninsoarea de versuri
 și-n caldele note
 ninge cu noi
 ne-acoperă visul
 și zborul cu glasuri
 și-n uimiri adormim
 regăsind noi poteci
 spre tine din mine
 aleargă lumina
 în pumni puf de dor
 zvâcnește spre nalt
 în inima ta
 regăsesc bucuria
 strănutul de foc
 împlinește o stea
 mi-aștern capul ușor
 s-ascult ritmul
 și-n fire
 inima ta
 îmi alină dureri
 vers cald
 din tine prin mine
 lunecă blând
 rădăcină îmi ești...
 tulpină de suflet
 crește și fură
 din mine cu tine
 izvoarele albe
 ale lumii cerești

fuga din arcul iernii

cu țurțurii incolori
 ai fricii de frig
 aninați estetic
 după urechile prinzând
 spasmele vieții...

însingurarea
 urcă treptele de gheață
 încercând cu un deget timid
 fisura prin care,
 poate redeschide nișa...
 celula
 flăcării de smarald...
 pâlpâindă,
 păstrează speranța de viu,
 de zbor,
 spre Înalt...

neliniștea liniștii
 cu colții de piatră,
 încinge focul de tabără
 al risipirilor...

în arc alb
 se închid aripile frânte.

apoi,
 în șoapta caldă
 a ființei flămânde,
 blândețea
 redevine pansament,
 din esența placentei

începuturilor...

nu mă mai tem

doar ascult
 gerul îmi desenează o nouă lecție
 printre pietrele rostogolite uniform
 pot construi șiragul valorilor
 îmi promit solemn
 să mi le asum
 tac.
 adun în neștire fuga, și simplitatea,
 și sinceritate
 din trupurile picăturilor primite
 de-a lungul unei vieți acum preaștiute
 mă numără norii
 printre vaporii nereușiți ai întâmplărilor
 și m-aruncă de zidurile clădirilor...
 cutii în care furnicile-oameni
 mimează la nesfârșit viața
 agitând mâinile înghețate
 inutil
 se anină falduri de pânze colorate
 prea colorate pentru un timp în care cenușiul
 e ridicat la rang de acțiune
 de imbold, de speranță
 mă doare un cântec
 îi aud trupul de sunet curgând prin mine
 îi gust lunecarea dulce
 iar trupu-mi chirchit în așteptări
 se destinde...

The Winner Takes It All...

(continuare în pag. 10)

în palmă-mi arde gândul

și-n inimă
tăcerea...
zvâcnește-aprinsă
firea,
când din chitară-ți
fuge,
un sunet
ce mă cheamă,
să-mi frâng
în mii petale,
privirea...
spre cătușe...
s-aleg
doar coarda fină,
a inimii ce pune,
scânteia în baladă...
și coloritul...
sumbru
pentru acei ochi,
orbi să vadă,
să muște,
să sfâșie,
sămânța de iubire,
ce ne-a legat
mereu...
se-aruncă
și cuvinte,
și din imagini
fade,
se crede
că vreodată,
un prag
se va-nălța...
dar între noi,
orbire,
n-are sol bun
rodirii...
știu că
în clipe terne,
odată,
va seca...
tu cântă-mi,
cântă,
cântă...
ascult în taină -
albastru,
cum
dintre universuri,
coboară lin
în trupu-mi...
deal viu
în armonie,
între-alb negru
-adastă...

Eduard DORNEANU**Gothic în trei semne**

o parte din inimile mele
sunt inimi moarte
aruncate de alții.
o parte din visele mele
sunt vise mute
abandonate de alții.
o parte din aripile mele
sunt aripi arse
blestemate de alții.
doar sângele meu e pur
în risipirea întunericului.

Text nerecomandat

sunt unul din îngerii căzuți
pe patul tău de iarnă stupidă.
picioarele noastre leagănă cuvintele rămase
în paharele goale.
la ușă bate paznicul
invocând
timpul pierdut în jocul vulgar.
doar sânii adorm în palmele mele
obosiți să tresalte.
îți închid buzele
apăsând întunericul.

Rugăciune gothică

cerul e negru,
cărbone stins pe inima mea.
Dumnezeu e rătăcit în labirint purpuriu
așteptând morțile accidentale
ale marinarilor triști...

Horoscop

sunt născut în zodia fără nume
asemeni lunii, asemeni stelelor.
ursitoarele mă caută nebune prin toate
gările.
pe toate oceanele,
în toate paturile.
mă ascund în spatele umbrei,
albul ne primește pe amândoi....

Frăția trandafirului rupt

templier stând de strajă
adun sângele risipit
de buzele tale.

A.G. SECARĂ

Marin Moscu - Calea pustie

Ed. Rafet, Râmnicu Sărat, 2010

Un interesant proiect literar... prozaic, ne propune poetul **Marin Moscu**, prin „scurtisimele” sale (astfel este subintitulat volumul de 32 de proze scurte și foarte scurte, apărute, dacă nu mă înșel, și este foarte posibil să greșesc, cel puțin parțial, în mass media locală), un mozaic al întâmplărilor, neîntâmplărilor, al așteptărilor și al uimirilor bine temperate livresc vizavi de condiția umană în general, cea românească în particular.

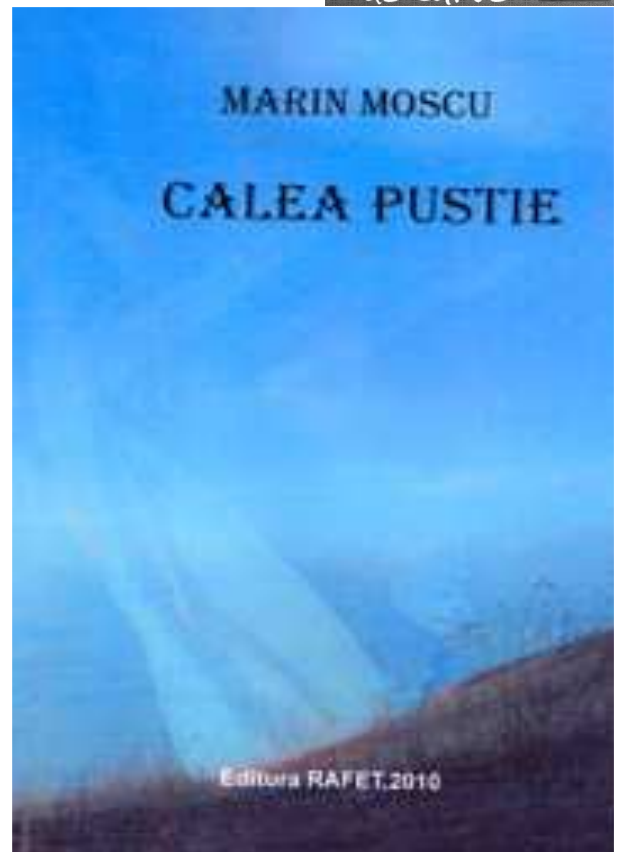
Primul text este borgesian la propriu, putând să te inducă în eroare, dacă te raportezi la așteptările generate. Următoarele sunt fantastice și nu prea, dar dovedesc, pentru a câta oară, că omul poate fi surprinzător de rău (fantastic chiar!), remușcărilor și redempțiunile pălind încă în fața crimelor (premeditate sau nu).

Așadar, primul text, „Peisaj de iarnă”, îmbinând fatalismul cu fantasticul pur, nu cel derivat din malițiozitatea astronomică de care poate da dovadă *Homo sapiens sapiens*, ni-l jertfește pe micul Pavel unui lup desenat chiar de către victimă. Gheorghe A. Stroia, într-un articol recenzie apărut on line, scrie ceva de o asemănare cu Vasile Voiculescu sau D.R. Popescu, aici justificat, ca și, în alte cazuri, unde se fac referiri la Sadoveanu sau Agârbiceanu...

„Cărarea foametei” ne aduce aminte de faptul că *homo homini lupus* și că, în condițiile penuriei de alimente de după cel de-al doilea război mondial, chiar și un preot poate fi criminal. Finalul este un pic confuz (mai multe, dar nu foarte multe, dintre scurtisime nu sunt cizelate la acest capitol, al clarității, la acest mic păcat al cărții adăugându-se neîmplinirile din punct de vedere editorial, mai exact, în ceea ce privește corectura dar și concepția grafică) dar cutremurător, saltul în neant al victimei fiindu-mi reamintit de o fotografie văzută ulterior, o fotografie premiată la un concurs internațional, în care se vedea un individ din Haiti, aruncând un copil de 10 anișori, mort... Cadavrul, ca o păpușă, se învâрте, parcă încetinit în aer, pentru a ateriza pe o grămadă de alte cadavre, aducându-ne aminte de faptul că toți suntem, într-un fel, pe o cale pustie, pe care numai bunătatea și frumusețea omenească, reflectând asemănarea și chipul divinității, pot face minuni simple, dar atât de importante...

Accentul prozelor lui Marin Moscu cade însă mai mult pe monstruoșitatea (ceea ce, etimologic, trebuie arătat, dar nu pentru a fi urmat) unor știri care sunt aproape de cele ale posturilor de televiziune care cred în orele 17 mai mult decât în omenie...

„Trăsnetul” este un... alt accident de vânătoare, unde moare un om, fără a trezi prea mari remușcări asasinilor care se descurcă, pentru a scăpa, într-un stil pur românesc. Probabil o mică atenție și fenomenul natural amintit în titlu este învinuit de... crimă. Și „Pomana” este tot... istoria unei crime,

involutare de această dată, cum este, într-un fel, și în „Trăsnetul”, în urma căreia „criminalul” - care doar provoacă moartea unui bătrân zgârcit, printr-o glumă proastă, făcând cinste unora din banii moșului, găsiți cumva și auzându-l abia la urmă – pare să-și fi pierdut mințile...

„Secretul”, o destul de încălțită și banală poveste de iubire și... de armată, putea lipsi, tensiunea surprinsă atât de bine în primele texte lipsind, cel puțin ca intensitate. Este o povestire din Epoca de Aur, probabil, ca și următoarea, „Ceață, ghețuș, prietenie” (se și folosește formula „epocă de aur”), unde, pe lângă povestea de vânătoare (sau de braconaj, după legile vremii) apare și una cu tăierea (tot ilegală) a unui vițel... Bref, o noveletă (e și mai întinsă ca dimensiuni) și cu milițieni! Apropo de bancurile cu aceștia și cu urmașii lor, polițiștii!

Încet, încet, cronologic, ne mutăm în lumea nebună a capitalismului sălbatic și dezordonat din ultimii ani: „Momente dificile” este un text... dificil de ținut în frâu, greu de crezut mai ales în a doua parte - despre „păcate carnale”. „Pariul” este cu glume proaste, de crâșmă, făcute pe seama unor soții... pârлите cu asemenea soți glumeți. „Suflet de om” este mai reușită, din multe puncte de vedere: claritate, poantă finală, construcție. Sonia, nerespectată de către soț, îl părăsește în urma unei discuții, întorcându-se la prima iubire. Soțul părăsit se răzbună furând... câinele *noii vechi* relații. „Drăgaica” este o poveste tristă de dragoste, parcă neverosimilă prin finalul brusc, nefiresc: cei doi se îneacă împreună într-un

(continuare în pag. 28)

Alexandru Ovidiu VINTILĂ

Traian Brăileanu, activitatea politică vs. opera științifică

Traian Brăileanu ocupă un loc eminent meritat în galeria oamenilor de seamă care s-au născut în acest spațiu românesc, Bucovina, greu încercat de vicisitudinile istoriei. Când vorbim sau scriem despre personalitățile marcante ale Bucovinei, alături de Eudoxiu Hurmuzachi, Dimitrie Onciul, Ion I. Nistor, Teodor Bălan, Ciprian Porumbescu, Iračlie Porumbescu, Simion Florea Marian sau Constantin Morariu, ca să enumerăm doar câteva dintre figurile ilustre, trebuie să-l menționăm neapărat și pe Traian Brăileanu, reputat sociolog și filosof, profesor și decan în cadrul universității cernăuțene din perioada interbelică, traducător din Kant și Aristotel, autor de volume și studii de specialitate bine primite atât de specialiștii din țară, cât și de cei din străinătate¹, întemeietor de revistă și școală sociologică, membru al Academiei de Științe Politice de pe lângă Columbia University din New York, fost ministru al educației într-una dintre cele mai grele perioade pentru România, 14 septembrie 1940 - 21 ianuarie 1941, decorat de regele Carol al II-lea cu titlul de „comandor al ordinului *Coroana României*”.

Intră în politică, deși tatăl său nu agreea prea mult acest lucru, educându-l în așa fel încât să se țină cât mai departe de o astfel de „apă adâncă”, nu o singură dată sfătuindu-l să își vadă de studii, meseria, casa și familia lui. Interesant este că în studenție și în primii ani ai tinereții, când care mai de care dintre colegii lui erau angrenați politic, Brăileanu își manifestă dezacordul față de o astfel de opțiune, în acea perioadă fiind captat în totalitate de studiu și de viitorul său pe care îl vede dedicându-și-l eminentemente filosofiei.

Probabil că starea în care se afla România îl face să-și schimbe atitudinea față de politică. Sosise „timpul suprem să ne premenim sufletul și gândirea și să începem munca pentru salvarea noastră a tuturoră”², afirmă sociologul cernăuțean chiar la un an de la Marea Unire, pe 1 decembrie 1919, în revista „Cugetări”, pe care o editează în acea perioadă. În același număr al publicației menționate, Traian Brăileanu se arată îngrijorat de starea României Mari la un an de la unire, neezitând să-și facă publică părerea: „Noi suntem fărămițați în partide și părțicele. Suntem atomizați. Un vânt rău a adus miasele de descompunere. Setea de îmbogățire, ispita traiului bun și fără muncă ne începe a ne întuneca mințile. Ambițiile ce odinioară zăceau ascunse în afundul sufletelor au izbucnit ca o flacără mistuitoare în pieptul fiecăruia. Invidia, cea mai urâtă și veninoasă patimă, a început să ne roadă inima. Cum și de unde? Cetiți jurnalele! Cum ațâță, cum ne rod urechile, cum zbiară și înjură. Și departe, undeva este sufletul poporului, încrunțat, amărât, fără mângâiere”³.

Oare și în urma unor analize de acest gen se decide să intre în politică? Fără îndoială că da.

simțirea sa profund națională făcându-l să se înhame la un astfel de demers. El conștientizează încă din 1919 că pentru a forma un stat unitar, puternic și consolidat este nevoie de adoptarea unei politici din care să fie eliminat politicianismul. Și cum se poate înlăptui acest deziderat dacă nu prin participarea la viața politică a aceluia care au „sentimente curate și dezinteresate material pentru stat și pentru patria lor”⁴.

Constantin Schifirneț este de părere că Traian Brăileanu ajunge la concluzia că trebuie să intre în politică încercat fiind de sentimentul național: „Interesat și preocupat de evoluția țării de după primul război mondial, atent îndeosebi la ce se întâmplă în viața politică și economică a Bucovinei, cu precădere din sate, Traian Brăileanu s-a angajat în activitatea politică din năzuința de a contribui la integrarea provinciei în mod organic în statul român și de a se implica în susținerea și promovarea valorilor românești. Conștient de imperativele statului român de după Unirea din anul 1918, Traian Brăileanu realizează necesitatea unei activități continue pentru întărirea spiritului național printr-o politică orientată către clasele majoritare ale societății”⁵.

Ascensiunea sa politică se explică și prin faptul că devenise o figură a cărei notorietate era indiscutabilă, fiind foarte cunoscut în Bucovina. Cunoscându-i-se familia drept una de oameni serioși, având o probitate morală desăvârșită, Traian Brăileanu era foarte bine privit în societatea din care făcea parte. Era cunoscută contribuția tatălui său, învățătorul Gheorghe Brăileanu, la dezvoltarea învățământului din zonă. Pe de altă parte, la imaginea deosebită de care se bucura în epocă Brăileanu, un joc important l-au jucat și ideile sale pe care s-a străduit să le aducă la cunoștința publicului prin intermediul presei, după cum se știe, pe lângă faptul că a fost un sociolog respectat pentru probitatea sa științifică, a fost și un publicist de prestigiu, un gazetar recunoscut, un autentic militant pentru cauza națională. De asemenea, un profesor ale cărui conferințe înregistrau o audiență numeroasă, nu puțini fiind aceia care doreau să-l asculte. Se cunoaște că Traian Brăileanu a sprijinit mereu generația tânără, credea în ea, în forța ei de „a schimba la față România”.

Oricum, Traian Brăileanu a făcut mereu distincție între activitatea de la catedră și cea politică. „Cadru didactic de mare autoritate științifică și socială, Brăileanu s-a impus prin prelegeri bogate în informații și cu interpretări pertinente ale diversilor gânditori sau ale curentelor predate. La cursuri vorbea liber, deși avea notițe pe care le urmărea. Nu făcea judecăți despre evenimente sociale și politice de actualitate din țară. Ilustra ideile cu exemple din antichitate, evul mediu și din țările apusene. Studenții îi apreciau obiectivitatea cu care trata temele cele mai dificile. Deși naționalist fervent, profesorul Brăileanu, din respect pentru valorile fundamentale ale Universității, nu

(continuare în pag. 13)

manifesta adversitate față de studenții săi de altă naționalitate, dimpotrivă le aprecia dragostea de neamul lor. Brăileanu desfășura activitate politică numai în afara Universității⁶, susține Constantin Schifirneț în lucrarea sa *Sociologie românească modernă*.

Precum Traian Brăileanu, în epocă, doar Nae Ionescu mai stârnea o asemenea fascinație printre studenții săi.

Așadar, nu mult după ce se întoarce în țară, după 1919, Traian Brăileanu alege să facă politică naționalistă, intrând în politică alături de mareșalul Averescu, apoi observând anumite jocuri politicianiste și în această grupare, alege să facă politică alături de Nicolae Iorga, personalitatea față de care nutrea un respect sincer. Cum spune și Dan Dungaci, după aventura, destul de scurtă alături de mareșalul Averescu (Partidul Poporului)⁷, va hotărî să debarce din partidul precedent și să schimbe macazul, făcând politică alături de Nicolae Iorga⁸ (Partidul Naționalist), căruia îi organizează filiala din Bucovina (1922-1925), după care, intransigent la anumite fuziuni și replieri ale grupării menționate, se îndreaptă în 1927 spre Legiunea Arhanghelului Mihail, iar, în 1930, devine membru al Senatului Mișcării Legionare, după care în 1937 va candida pe listele Partidului Totul pentru Țară și va deveni senator în Parlamentul României, cariera sa politică atingând apogeul în septembrie 1940 când va fi numit ministrul Educației Naționale, Cultelor și Artelor.

Încercând să înțelegem deosebita atracție pe care a avut-o Mișcarea Legionară asupra unei părți însemnate dintre intelectualii României interbelice, putem afirma că pe aceștia i-a sedus o anumită aristocrație a virtuții, idealismul etic sau pronunțatul caracter moral, redefinirea unei identități a naționalismului și ortodoxismul – acesta din urmă, este cunoscut, a exercitat o influență puternică asupra fenomenului.

Printre argumentele care l-au făcut pe Traian Brăileanu să îmbrățișeze doctrina Mișcării Legionare, trebuie avut în vedere, pe lângă cele enumerate deja, și acela conform căruia România întregită încă nu ajunsese la o finalitate în ceea ce privește rostul ei. Or, noua generație avea un orizont deschis, agreat de Brăileanu, în ceea ce privește rezolvarea problemelor cu care se confrunta țara la ora aceea.

Un alt punct forte al apropierii sociologului de extrema dreaptă îl identificăm în ideile Mișcării Legionare care se aflau în consonanță cu cele ale lui Brăileanu, scopul final văzut de către aceștia fiind „învierea din morți, țelul cel mai înalt și sublim către care se poate înălța un neam”⁹. De evidențiat este și faptul că Mișcarea Legionară năzuia schimbarea exemplară a stărilor de fapt negative din România acelor ani, în timp ce Traian Brăileanu își dorea același lucru, părerile convergând până într-acolo încât și organizația de extremă dreaptă și sociologul bucovinean priveau drept deosebit de nociv patruleterul¹⁰ compus de: **evrei** (cei care controlau economia și finanțele țării, întrețineau concurența neloială. precum și mercantilismul). **comunisti** sau

bolșevici (aceștia constituiau un real pericol pentru menținerea existenței României ca stat, pentru integritatea teritorială și menținerea identității culturale), **politicianism** (văzut ca mijloc de parvenire, de furt din averea statului, de îmbogățire necinstită), **democrație** (aceasta fiind privită ca un sistem politic ce promovează lupta fără principii dintre partide, abandonarea intereselor reale ale națiunii, ascendența străinilor la conducere și vânzarea țării, precum și afirmarea ca pretext pentru stabilirea unor relații inechitabile dintre state).

În altă ordine de idei, Traian Brăileanu se simțea bine alături de Mișcarea Legionară și pentru că vedeau împreună o amplă revoluție spirituală, în urma căreia se putea plămădi, pe baza meritocrației, noua elită, „omul nou”, corespondentul, din perspectiva lui Mircea Eliade, a unei noi aristocrații, care avea conștiința unei misiuni istorice¹¹. Fenomenul Legionar conferea frenezia rupturii de trecutul „molatec și resemnat”, cum ne dăm seama și din scrierile lui Alexandru Cantacuzino, element de primă linie al Mișcării Legionare¹². „Românul de mâine” în ființa sa întrunea: spirit creștin, naționalist și eroic, revoluționar – exact aceleași elemente datorită cărora Traian Brăileanu intră în politică. Mai mult, Mișcarea Legionară își însușise un cult al muncii nu numai la nivel teoretic, declarativ, dar și faptic. În acest sens exemplele fiind multiple și cunoscute, Legiunea chiar implicându-se concret, membrii săi suferind de pe urma acestui aspect chiar anumite măsuri punitive din partea autorităților statului. De subliniat este și faptul, potrivit istoricului Cristian Sandache, că Mișcarea Legionară a fost prima formațiune politică din România ce s-a implicat în ridicarea standardului de viață al românului prin construcția și restaurarea unor biserici, școli, repararea drumurilor sau ajutorarea țăranilor¹³.

De remarcat este că sociologul cernăuțean aderă la Legiunea Arhanghelului Mihail în 1927, încă de la constituirea ei¹⁴. În anul în care Brăileanu intră în rândurile Legiunii Arhanghelului Mihail, acesta reușise să ajungă deja profesor universitar, fiind un nume recunoscut în mediile științifice. În acest sens vorbeau lucrările sale publicate până în acel an. Astfel, în ceea ce privește opera profesorului, în anul 1909, după susținerea tezei în vederea obținerii titlului de doctor, pe care îl obține fără probleme, după cum am văzut deja, va publica prima sa lucrare științifică, intitulată *Betrachtung und Beleuchtung der in der Geschichte der Philosophie auftretenden höchsten Kategorien (Tratarea și lămurirea categoriilor supreme apărute în istoria filosofiei)*, care nu era altceva decât teza sa de doctorat susținută în limba lui Goethe. Din păcate acest tratat de filozofie s-a răstăcit, fără a se mai ști ceva măcar despre manuscris.

Urmează alte două cărți, scrise între 1911 și 1914, *Despre condițiunile conștiinței și ale cunoștinței*¹⁵, Cernăuți, Librăria M. Pardini, 1912, precum și *Die Grundlegung zu einer Wissenschaft*

(continuare în pag. 14)

der Ethik (Fundamentarea la o știință a eticii), Wien und Leipzig, Wilhelm Braumüller, aceasta din urmă, însă, fiind apărută ceva mai târziu, în 1919.

Primul succes major îl înregistrează publicând în 1923, *Elemente de sociologie. Introducere în sociologie*, Cernăuți, Editura Ostașul român, acest volum beneficiind de recenzii elogioase, una dintre acestea fiind cea semnată de Nicolae Iorga. Istorical cataloghează tomul lui Traian Brăileanu ca fiind „o lucrare de remarcabilă sinteză și de mare încredere și speranță drept una care alcătuiește în același timp un serios subiect de rodnică discuții”¹⁶. În acest volum, Brăileanu stabilește coordonatele definitorii ale viitorului său proiect sociologic, afirmând că are în vedere un sistem de filozofie socială, îmbinând, în acest context, sociologia cu filozofia propriu-zisă prin etică „și deschizând, în urmă, drumul pentru teoriile artelor sociale, printr-un tratat de politică” – cum o spune chiar sociologul bucovinean în cartea menționată.

Constantin Schifirneț evidențiază faptul că: „Prin corelarea sociologiei cu etica și politica, învățatul bucovinean conferă un mod original de gândire sociologică”¹⁷, deosebindu-l și, cu atât mai mult, valorizându-l în interiorul acestei pleiade deosebite de cercetători interbelici.

Urmează în 1926 să publice un nou op pe care-l intitulează *Elemente de sociologie. Sociologie generală*, Cernăuți, Tipografia Mitropolitul Silvestru, după care, în 1928, vede lumina tiparului *Politica*, la aceeași tipografie. Aceasta din urmă este considerată a fi **prima lucrare românească de teorie politică**¹⁸, în acest sens fiind un autentic deschizător de drumuri.

În paralel cu activitatea științifică, Traian Brăileanu, face intens și politică, îmbrăcat fiind în „cămașa verde”. Ascensiunea sa fiind una destul de rapidă, devenind cea mai însemnată voce teoretică a mișcării, după Nae Ionescu. Astfel în 1930 este primit în Senatul Legionar, iar după doar un an va ocupa până în 1933, cum am mai spus, funcția de decan al Facultății de Litere și Filosofie a Universității din Cernăuți.

Cu toate că la 11 ianuarie 1931 Garda de Fier oficial este dizolvată, la 12 aprilie a aceluiași an, Codreanu își înscrie mișcarea, sub denumirea de Gruparea Corneliu Zelea Codreanu, la Comisia centrală electorală, în vederea proximei alegeri. Tot acum, de-a lungul lui 1931, la 4 mai, se constituie, la București, Partidul Evreiesc din România. Trebuie amintit aici că în 1931¹⁹, la alegerile din vară, mai exact la 1 iunie, Garda de Fier va obține doar 30.783 de voturi, după părerea altora²⁰ cifra situându-se în jurul a 34.183 voturi, clasându-se pe ultimul loc potrivit numărul de voturi permise.

Cu toate acestea, la alegerile parțiale din 31 august 1931, Corneliu Zelea Codreanu va fi ales, în circumscripția electorală a județului Neamț, singurul deputat al grupării, obținând cu această ocazie prima victorie electorală. Șeful Mișcării Legionare va debuta neconvingător în Parlament, la 3 decembrie 1931, când susține un discurs cu prilejul discuțiilor pentru

pregătirea răspunsului la Mesajul Tronului.

În luna martie a viitorului an, 1932, Guvernul Iorga – Argetoianu dispune a două dizolvare a Gărzii de Fier, după care în aprilie, cu toată împotrivirea acestora, Garda de Fier va reuși să obțină o nouă victorie electorală la alegerile parțiale desfășurate în județul Tutova²¹.

1 Este de notorietate, în acest sens, prietenia lui Traian Brăileanu cu reputatul sociolog francez Gaston Richard.

2 Brăileanu, Traian, Să muncim, în revista „Cugetări”, Cernăuți, An I, Nr. 2, 1 decembrie 1919, p.3

3 Ibidem, p.2

4 Brăileanu, Traian, Analisa policei bucovinene, în revista „Cugetări”, Cernăuți, An I, Nr. 2, 1 decembrie 1919, p.11

5 Schifirneț, Constantin, op. cit., 2009, p.55

6 Ibidem, p.54

7 În timpul guvernării lui Averescu, Traian Brăileanu a fost secretar general al învățământului din Bucovina. În această perioadă își dă seama de anumite tare ale politicianismului românesc, cunoscând direct anumite fapte reale ale unor politicieni implicați în administrarea averii fondului bisericesc din Bucovina. Astfel, țărănimea bucovineană a fost înlăturată de la dreptul de a beneficia de aceste averi seculare. Nemulțumit de această stare de fapt părăsește gruparea politică a mareșalului Alexandru Averescu.

8 Cum remarcă și Constantin Schifirneț în cartea sa *Sociologie românească modernă*, București, Editura Criterion, 2009, Traian Brăileanu s-a bucurat de prietenia și aprecierea lui Nicolae Iorga, fiind invitat la Universitatea populară de la Vălenii de Munte să conferențieze. Astfel, în 1925, a susținut prelegerea intitulată *Corupția*. Un capitol din psihologia socială.

9 Codreanu, Zelea Corneliu, Pentru Legionari, Editura Totul pentru Țară, Sibiu, 1936, p.425

10 Mihiu, Achim, Studiu introductiv, la Weber, Eugen, Dreapta românească, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1999, p. 25

11 Buzatu, Gheorghe; Ciucanu, Corneliu; Sandache, Cristian, Radiografia dreptei românești, București, Editura FF Press, 1996, p. 282

12 Ibidem, p. 283

13 Op. cit., p. 230

14 La 24 iunie 1927 se creează Legiunea Arhanghelului Mihail denumită astfel după icoana Arhanghelului Mihail, care se afla pe ușa din stânga bisericii închisorii Văcărești. Inițiativa aparține lui Corneliu Zelea Codreanu, Ion Moța, Ilie Gârneață, Corneliu Georgescu, Radu Mironovici, Hristache Solomon, Neculai Totu, Alexandru Ventonic, Ion Banea, I. Bordeianu, Gh. Clime, ing. Blănaru, V. Silaghi, D. Ifrim, A. Ionescu, E. Ereimeiu, Mille Lefter, Spiru Pecceli, Gh. Potolea etc. Din 1930 ia numele de Garda de Fier, iar din 1935 va deveni partid politic, este vorba de Partidul Totul pentru Țară.

15 O nouă ediție a acestei cărți a fost pregătită de autor în 1944, fără a mai fi publicată.

16 Iorga, Nicolae, O lucrare remarcabilă, în revista „Neamul românesc”, 29 mai 1924, Nr. 116, apud Dungaciu, Dan, Brăileanu: Omul și opera – trepte către o monografie (prefață), ed. cit., p. 16

17 Schifirneț, Constantin, op. cit., 2009, p.88

18 Ibidem, p. 89

19 Mișcarea Legionară în țară și în exil. Puncte de reper (1919 - 1980), cronologie documentară de Dinu Zamfirescu, București, Pro Historia, 2005, p. 31

20 Buzatu, Gheorghe; Ciucanu, Corneliu; Sandache, Cristian, op. cit., p. 53

21 Ibidem

(va urma)

Carol FELDMAN

Bătrâna cu fustă mini din Tel Aviv

V-ați întrebat vreodată - dacă ați simțit acest lucru - cum, la modul neașteptat, apar uneori în memoria noastră imagini ale trecutului, chiar îndepărtat, cu o uimitoare concretețe, fără nici o prealabilă pregătire sau aluzie? Eu m-am întrebat, nu numai o dată, dar, fiind leneș și neconsecvent în această - să-i zicem - căutare, nu am găsit încă răspunsul "științific"...

Asta nu înseamnă că nu continui să mă mir de acest fenomen; după trecerea anilor, unele imagini persistă pe ecranul memoriei; unele, chiar vii - există, reapar perceptibile acum, aidoma celor care au fost odată...! Sau poate, uneori, cu anumite schimbări...

În urmă cu câteva săptămâni, aflându-mă în autobuz, pe Allenby, deodată, circulația s-a oprit la modul inexplicabil, până ce, oamenii dinăuntru au început să se uite pe geam afară și într-un vacarm general al glasurilor agitate și al claxonării mașinilor oprite, a fost descoperită cauza "pkak"-ului (1): o femeie bătrână, cu multe pachete, într-o evidentă totală nepăsare, mergea pe mijlocul străzii printre mașini, motociclete, biciclete și autobuze, fără a se grăbi să ajungă măcar pe trotuar... Uitându-mă și eu pe geam - de necrezut! - am recunoscut în femeia din centrul evenimentului, pe acea femeie sărmană pe care-o știam din urmă cu zeci de ani și de-a cărei existență uitasem cu totul... Iată o incredibilă încarnare a ceva ce memoria a păstrat la modul cu totul și cu totul independent de gândirea mea... O văd... ca atunci..., ca în urmă cu zeci de ani...

...În primii ani ai venirii noastre în Israel, mai mult decât în cei care le-au urmat, prezența mea în centrul Tel Avivului, cerută de ocupațiile mele, cu locurile de întâlniri, de târguieli, etc., era mult concentrată pe strada cu viața cea mai tumultuoasă de atunci, strada lungă care începea de la scuarul Kikar Hamașavot, până la malul mării, în vecinătatea vechii Opere, având pe desfășurarea întinderii ei două puncte cardinale de înaltă frecvență - Șuk Hacarmel și Kolnoa (Cinematograful) Mograbi; da, e vorba de strada Allenby, artera principală a Tel Avivului, zgomotoasă și aglomerată în anii '60-'80, care, cu timpul și-a pierdut mult din legendara ei vitalitate, datorită mutării centrului de gravitație al orașului în alte locuri...

Dar, și atunci, în urmă cu peste patru decenii, ca și acum, pe mijlocul acestei străzi, oprind sau nu circulația vehiculelor, trecea nepăsătoare aceeași femeie; cu un batic negru, mic, pe cap, cu pachete de tot felul - în care Dumnezeu știe ce ducea -, cu o bluză deschisă parcă provocativ pe piept, sau din lipsă de nasturi, și cu o fustă neagră, mini, mini..., lăsând să i se vadă pulpele dezvoltate..., cu picioarele încălțate în sandale sumare... Aceeași femeie! Însoțită în trecerea ei nepăsătoare, de comentariile sau indiferența pietonilor de pe strada Allenby...

De necrezut! Socot că de o mulțime de ani nu-mi mai apăruse în diversele derulări ale trecutului,

figura acestei atât de nefericite femei. Știam, căci mi se povestise atunci când o văzusem pentru prima oară, că e o femeie singură - n-are pe nimeni, e bătută de soartă și c-ar avea mintea răătăcită... Erau și unii care știau a povesti chiar că ea ar fi fost cândva prostituată și că-și terminase "cariera" la modul acesta cumplit, ca o crudă expresie a înăsprii soartei ei nemiloase. Sunt convins că nimeni nu știa exact cine e această femeie - de unde e, ce e, ce a fost. Căci nimeni, cred, nu s-o fi apropiat de ea să o întrebe aceste lucruri. Sau poate că da?... Și atunci - dacă da - de ce o lăsa El să trăiască (să-mi ierte Dumnezeu cuvântul!) așa?! O văzusem destul de multe ori în anii aceia, pe Allenby.

Mi-e oarecum greu s-o descriu, căci niciodată n-am privit-o mai de aproape; o zăream din autobuz, mergând nu chiar ca la plimbare... Avea un corp care arăta oarecare robustețe, purtând, în general, semnalmintele omului căruia parcă nu-i păsa că e așa cum e... Preocupată, se pare, doar de "traseul" ei... Părul negru, nu lung, acoperit de veșnicul mic batic-voal, înnodat pe ceafă. Murdară, cu - câteodată - pete negre de murdărie, pe față, pe mâini, pe picioare... Și cu fusta mini, mini, care-ți atrăgea efectiv privirea... Să tot fi avut atunci până pe la vreo 40 de ani... Nu cred să mă fi întrebat vreodată în toți anii de când nu o mai văzusem, ce s-o fi întâmplat cu ființa aceasta. A existat, firește, făcându-și probabil "promenadele" pe Allenby, sau pe alte străzi ale Tel Avivului, dar eu nu o mai văzusem. O, asta nu i-a schimbat cu nimic soarta! Din păcate, nu!

Iată-o acum, pe Allenby, printre mașini, mergând pe același drum fără să-i pese de cineva, parcă în aceleași vestminte... Mai ales, fusta aceea mini, mini... Aceeași?! După 40 de ani?! Și cea care o poartă..., e și nu e aceeași... E neschimbată în constanta ei nenorocire... Dar e deacum o femeie bătrână, bătrână... Cu părul rărit, alb, alb... peste care parcă atârnă micul batic negru... Cu picioarele, cu pulpele uscate și cred că, mai murdare ca în urmă cu ani, căci mi-e greu să cred că cunosc gustul apei...

Îmi amintesc că odată un homeless mi-a spus că nu-și spală picioarele descurte, ca de departe să se creadă că e încălțat în pantofi negri...

...Și privesc din nou prin geamul autobuzului spre femeia aceasta, bătrâna aceasta pe care o știu - nu o știu de atâta vreme... E ea, aceeași, cu mini fusta... Pe obișnuitul ei drum al rătăcirii printre mașini, mergând fără să-i pese de nimeni și fără ca nimănui să-i pese de ea...

Doamne, de ce curmi vieți de oameni tineri și fericiți și le prelungești într-atât viața chinuită a unor nefericiți? De ce nu le curmi suferința? (Iartă-mi din nou întrebările, Doamne!).

Memoria mi-a fost, iată, surprinzător resuscitată de această vie imagine a trecutului... Ea există încă...

(1) "Dop" de circulație (ebr.)

Luca CIPOLLA

- Italia -

Luca Cipolla are 35 de ani și locuiește la Cesano Boscone-Milano. Scrie versuri din adolescență și timp de șase ani a studiat limba română. A mai publicat în revista "Climate Literare" din Târgoviște (nr. 32, iunie-iulie 2010) și în revista Boema (nr. 10/2010, 1/2011). Este și traducător.

Eccoti, nuda dei tuoi elementi,
 atomi che vibraron un tempo,
 intoccabile,
 pazienza e vana speranza..
 un semitono di bellezza
 resta.
 Lascia lo spazio vaneggiar
 e me morir,
 l'alea aggrovigliata
 che si dipana e danza,
 danza
 all'ombra d'un cielo cupo,
 gronda tesa e mare in tempesta.
 Priva,
 spoglia della tua essenza,
 chimica imperfetta;
 un semidio di bellezza
 resta.

Sorge l'acqua,
 è terra fertile
 ove la tua voce si fa carne;
 spogliami di finte sembianze,
 del tuo olio rendimi grazia
 ché a nuova vita io risorga;
 tu, fonte d'acqua pura,
 i pesci danzan al tuo canto
 ed io vibro nell'etere
 ov'eterno mi sollevi.
 Non ho che scender nella valle,
 senza timor scordar l'oblio
 e, solo,
 cercarti
 ov'è miele, ov'è latte;
 come cieco vagar e toccarti
 a nord di Sion,
 là dov'al fin possa trovar pace.

L'arpa

Mano tesa all'incanto
 di seta crini sfiori,
 memorie che il cuore gela
 da ferace terra smuovi;
 la tua voce Eolo chiama
 e spira a nuova vita,
 alma finora piegata
 tu richiami la spiga.

lată-te, goală de elementele tale,
 atomi care au vibrat odată,
 neatinsă,
 răbdătoare și vană speranță.
 un semiton de frumusețe
 rămâne.
 Lasă spațiul să aiureze
 și pe mine să mor,
 soartă încâlcită
 care se depanează și dansează,
 dansează
 la umbra unui cer întunecat,
 jgheab întins și mare furtunoasă.
 Lipsită,
 despuiată de esența ta,
 imperfectă chimie;
 un semizeu de frumusețe
 rămâne.

Apa izvorăște,
 e pământul fertil
 unde glasul tău se face trup;
 despoaie-mă de trăsăturile prefăcute,
 din uleiul tău redă-mi iertarea
 să reînvii într-o viață nouă;
 tu, izvor de apă pură,
 peștii dansează în cântul tău
 și eu vibrez în eter
 unde etern mă ridici.
 N-am decât să cobor în vale,
 fără teamă să uit uitarea
 și, singur,
 să te caut
 unde e miere, unde e lapte;
 ca orb să colind și să te ating
 la nord de Sion,
 acolo unde în sfârșit pot să-mi gasesc pacea.

Harpa

Mâna întinsă a vrajă
 perii mătasei mângâie,
 amintiri pe care inima le îngheață
 din pământul roditor smulse;
 glasul tău Aeolus cheamă
 și bate a viață nouă,
 suflet până acum îndoit
 tu rechemi spicul.

Ho perso,
 quell'immagine riflette il tuo ego;
 non capivo
 se mi portavi lontano e quel lontano così adulto
 era pianto di bambino.
 un deserto di stoppie,
 un cacciatore nano,
 la nebbia e un focolare,
 l'anatra stride e mi fugge.
 lo specchio d'acqua non ha peso
 ma traspare
 e l'immagine riflette il mio ego.
 Una steppa adorna di mistero,
 l'autunno che la bestia nasconde
 e dalla roggia color sangue
 l'airone si distrae e vola
 portandomi via.

Maestra, tu m'insegni,
 la strada è corta
 ed è già scuola.
 Maestra, tu m'ascolti,
 un gabbiano io
 ed è pudore
 nell'altalena che gli anni muove.
 Non ho timore,
 son nudo innanzi a te,
 un bimbo e la sua madre.
 Dammi voce ch'io possa parlare
 perché tacere è lento soffrire;
 dammi la mano ch'io possa toccare
 perché nell'istante il sereno vive.

L'eco del silenzio
 si fa carne e plaude
 al mio ritorno.
 Non han voce i lamenti,
 bandiere a mezz'asta
 d'un'effimera esistenza;
 il fango riempie le scarpe
 ed ha sapore di casa
 dove zoccoli impazienti
 taglian la strada
 al fiato della bruma,
 al soffio d'una soba.

Non oltre te.
 quel riflesso mi rimbalza
 il tuo sorriso
 ove ho mondato
 trascorsi d'animo autunnale.
 Ancora piove
 e mi paventa un dio
 tracce di silicio
 su quest'arata terra
 che stenta a germogliare.

Am pierdut
 imaginea aceea care reflecta egoul tău;
 nu înțelegeam
 dacă mă duceai departe și acel departe ca adult
 era plânsul de copil.
 un deșert de miriști,
 un vânător scund,
 ceața și o sobă,
 ratează pâraie și mă aleargă.
 oglinda apei n-are greutate
 dar transpare
 și imaginea reflectează egoul meu.
 o stepă ornată cu mister,
 toamna care ascunde bestia
 și din rigolă culoare de sânge
 bățlanul se distrage și zboară
 aducându-mă.

Maestre, tu îmi predai,
 drumul e scurt
 și e deja școală.
 Maestre, tu mă ascuți,
 eu un pescăruș
 și e pudoare
 în leagănul care mișcă anii.
 Nu mi-e teamă,
 sunt gol față de tine,
 un copil și mama lui.
 Dă-mi voce să pot vorbi
 fiindcă tăcerea este durerea înceată;
 dă-mi mâna să pot atinge
 fiindcă în momentul acela seninul trăiește.

Ecoul tăcerii
 devine trup și aplaudă
 întorcerea mea.
 Nu au glas lamentările,
 steaguri la jumătatea de catarg
 a unei existențe efemere;
 noroiul umple pantofii
 și are savoarea de acasă
 unde copitele nerăbdătoare
 taie strada
 la suflarea din pâclă,
 la suflul unei sobe.

Nu dincolo de tine.
 reflexul acela îmi ricoșează
 zâmbetul tău
 unde am curățat
 trecuturi ale sufletului autumnal.
 Încă plouă
 și mă tem de un zeu
 făcut din siliciu
 pe acest arat pământ
 care germinează cu greutate.

Dan Ion SANDA

Șmecherlăcul românesc Aluatul autohton

În Olanda sunt tolerate drogurile ușoare, au femeii în vitrine, dar se luptă de secole cu furia apelor, căci au un teritoriu neted aflat în majoritate sub nivelul mării. Construiesc diguri, importă pământ și nisip și îl cară cu vapoarele, și răstoarnă de partea cealaltă până se ridică fundul ieșind din apă, sau o pompează pentru desecare, făurind așa numitele poldere. Se spune că Dumnezeu a făcut lumea și olandezii Olanda.

În Danemarca, or bea ei serile prin cârciumi, căci de la slujbe se opresc drept acolo, și nu mai ies decât pe trei cărări să se ducă la culcare ca dimineața să o ia iarăși de coadă. Nu pun pe limbă în timpul lucrului, sunt dedicați muncii și muncesc cu o sârguință necunoscută la noi români. În orașul Odense, de pildă, după 5 pm, nu vezi țipenie de om pe stradă, mai ales iarna pe gerul sticlos. Orașul în sine zici că e alcătuit din cristale de gheață.

În Finlanda, acum 80 ani oamenii mâncau coajă de copac și în prezent au ajuns să aibă o civilizație înfloritoare. Se spune despre finlandezi că unde sunt doi la un loc înființează un sat și dacă sunt trei înființează deja o bibliotecă.

În Japonia, or mânca ei direct cu degetele, și nu s-or pricepe la limbi străine ca și chinezii, dar sculptează peisajul, toarnă beton pe versanții munților, și prevăd cavități în care pun pământ și plantează copaci. Trăiesc într-un cult al muncii.

În Grecia, se amărăsc cu măgărușii ce cară molcomi bagajele oamenilor pe drumurile totdeauna în pantă. Peisajul e arid și pietros, bun aproape numai pentru măsline și pentru caprele care se cațără după câte o frunzuliță.

În Irak au călduri clocotitoare. Fierbe aerul-n jur. Nu prea muncesc ci mai mult negustoresc. Muncile le fac străinii. Când îi vezi, pun covorașul și se roagă. Stau pe un lac de petrol. Ce să foreze, sapă 6 metri și țâșnește în sus. E firesc să fie leneși...

În Libia dogorește soarele cigător, astfel încât în mijlocul zilei nu vezi pe nimeni afară. Au livezi de portocali, lămâi, și podgorii plantate însă de italieni. Viile sunt altoite pe loc cu material genetic adus din peninsula. Dacă la trecerea turmelor moare vreo oaie, o lasă acolo în drum, căci nu deranjează pe nimeni, nu se împute deoarece se deshidratează rapid din cauza arșiței. Ei, de la mic la mare, o zdruncină preocupați de jocul de 5 pietre. Joacă dispuși în pătrat la umbră cât e ziua de lungă. Aruncă piatra cea mai mare din cele cinci,

și cât ea este în zbor, dar atenți să o prindă, le aranjează pe cele de jos în anumite feluri conform etapelor jocului. Își folosește fiecare din ei dexteritatea, ca să nu "zbârcească", și în scopul de a birui adversarii. Joacă până uită de ei. Sub pânza care le acoperă vag trupul, nu poartă nimic. Sunt atât de leneși, încât tocmai spre seară se ridică și rămân acolo în praful gros, în culcușurile lăsate de popurile lor un număr de căcați egal cu numărul jucătorilor. Nu moare nimeni de jenă și nici de foame, căci au zăcăminte petrolifere.

Așa ar fi și cu noi!...

Românul, cu șmecherlăcul lui, a decăzut tot exersându-și abilitatea de a se face din vorbe unul pe celălalt, și considerându-se că e... adaptabil. Având câmpii fertile, doar să scapi semințe și răsar plante, nu a fost nevoie de strădanie, și dacă foamea nu prea ne-a obligat să luăm treaba în serios atunci cine să o facă?

Se spune pe bună dreptate că românul are din toate câte nimic. Nu s-a dezvoltat nici la individ și nici la nivelul societății spiritul de conlucrare și de muncă susținută și cinstită. Nefiind nevoie de ea, nu s-a dezvoltat nici perseverența. Românii se trag dintr-un popor de ciobani blânzi ca oițele lor, de aceea s-a ajuns să sufere atât de tare de toleranță și de lene și să "huzurească" și cu minimum de parale în buzunar. Mama mea, când vede pleiada de "vedette" de la sumedenia de televiziuni, zice așa: Nu vezi mă, toți să fugă de muncă!... Minciuni, că fac treabă bună românii afară. Poate fac, însă cei cu educație precară, ce se lasă exploatați, plecați încolo să-și scoată familia din foame, ce au lăsat acasă guri flămânde și muncesc ca și deținuții ce au gândul să scape mai repede din pușcărie, ce își scurtează pedeapsa dacă depășesc norma de lucru căci câștigă și două zile într-una singură. Conștiința acestor români ce pleacă afară e un act volitive, dar nu de abnegație intrinsecă să muncescă, ci mai degrabă disperarea și frenezia unui nou început, fiind prigoniți de nevoi. Deși discreditat astăzi deoarece făcea apologia socialismului, a avut dreptate cel care scria discursurile lui Ceaușescu - Dumitru Popescu, poreclit Dumitru Popescu Dumnezeu - când a scris în cartea lui de eseuri "Biletul la control", că în societatea capitalistă fiecare storce cât mai mult de la ceilalți. Da, nu mai merge nimic pe încredere și echitate, și totdeauna cel care câștigă, câștigă păgubindu-l pe altul. Nu că ar fi ceva nou... dar noi românii chiar am făcut din capitalism un șmecherlăc. Ne-am confruntat prea brusc cu libertatea, și și-o gestionează fiecare după cum îl taie capul, iar pe unii chiar îi taie, și sunt ticăloși notorii, ce nu mai le e rușine și nici frică.

Nu se mai teme nimeni de reputația acelei forțe nevăzute, care era securitatea, ce era eficientă mai mult ca o gogoriță, prin spaima pe care o însemna ea cu mâinile ei sigure, secrete, căci mulți dintre noi care ne vedeam de treaba noastră, nu prezentam niciun interes, deși ne temeam. Acum chiar ar avea de lucru masiv, căci prea e la liber fraudă, și să își însușească unii întreprinderi imense

(continuare în pag. 19)

și resurse naturale ce până mai ieri erau avuția noastră națională. Această japcă pe față se pare că o fi chintesența capitalismului. Ni se potrivește mănușă să ne fentăm unul pe altul. Românul e lacom, egoist și mârșav, de aceea s-au ivit mulți ce se autodefinesc cu gingășie "clasă politică", și în loc aceștia să tempereze nesațul "oamenilor de afaceri" fără scrupule, ei înșiși, storc fără milă și, mai nou, sunt unii și aceiași, sau tovarăși de câștig. Se lamentează cu definiții laxe precum oportunismul lor, chiar ei, care și-au îndesat în buzunare averea stoarsă de la cei mulți, și care sunt răspunzători de generalizarea sărăciei, numai că acum folosesc cuvinte rare. Zic la teve: "pauperizare", zic "se polarizează sistemul social", zic "nu avem o clasă de mijloc", zic "avem obiectivul de a aduce societatea în normalitate", ne aburesc cu sintagme de genul: "suportul celui apropiat este esențial pentru recuperarea normalității"...

Suferă și cei din clasa politică! Suferă, dar numai la nivel de discurs! Ei, de fapt, folosesc cuvinte dibace, dar nu mai respectă nimic, că "e regula că nu există reguli", și doar își rânjesc în barbă de câștigul lor propriu, conform sintagmei "după mine, potopul". Și mass media am făcut-o noi românii tot șmecherlăc. E ca o glandă genitală imensă între cele două picioare care poartă națiunea prin istorie, sărăcimea și bogătașii. Crește tot mai mare decât a țărilor din jur, mereu mai virilă și mai fermecătoare... fie ea de ziare de scandal, sau tabloid, fie de reviste lucioase, glossy, de cronici mondene siropoase, sau de televiziuni funy - comerciale. Această mass media nu luminează omul, ci îl atrage libidinos. Totul e năclăit în stufosul ei păr pubian. Grotescul, amăgirea și păcăleala îmbracă straietele splendorii, veridicității, a etalonului și a modelelor de viață, și nu e a patra, ci prima putere în stat. O dă cotită cu grație. Ne aburește cinică și penibilă cu jurnalistul dur, care pare chiar credibil. Cică e egal distanțat atât de minciună cât și de adevăr. Cică moderatorul îl face-n sânge pe invitat, chipurile îi pune întrebări despre aspectul intim al treburilor lui de afaceri, dar se bate cu el pe burtă când intră calupul publicitar. Oameni din generația oropsită a copiilor sărmani crescuți în prigoana foametei de după război, care hoinăreau printre ruine și se-mbăiau în găleată, care trăiau laolaltă cu părinții lor săraci lipiți pământului, cu toții în o singură cameră, dormind pe saltelele de paie, cum aveau la hanuri în trecut, și care primeau porția de mămăligă tăiată cu ața întinsă pe arc de nuia, și mai înainte de a o mânca le era pusă la răcit pe poliță înaltă să nu ajungă să ciugulească hoțește... și li se pune dinainte rece, să fi devenit sățioasă, să umple repede mațul, au devenit mai apoi ziariști dintre cei onești, ce răspândeau cuvântul partidului, ce-și luau de la "Pâine" Eugenii, cele mai ieftine femei, 75 bani, cum se zicea, și le țineau prin buzunare, la îndemână, să își alunge foamea, cum spune și catrenul: *la munte, la mare / în oricare-mprejurare / cereți și veți fi serviți / cu produsul biscuiți /*, și mâncau doișpea slană cu ceapă sau salam cu muștar pe hârtia pătrunsă de grăsime, și așternută pe colțul biroului la Casa Scânteii, și beau nechezol în cești ciobite, și făcut la ibruc pe reșou improvizat din cărămidă de BCA, sau fiert drept în cană cu termoplonjorul bulgăresc. Păi dacă chiar aceștia, ce

și-au trăit pruncia în copăia de legănat agățată de tavan precum lustra, copilăria cu genunchii bășicați și într-o foame nesfârșită, adolescența-n lipsuri și-n haine peticite, tinerețea în frustrări și dorințe sexuale neimplinite, și până în revoluție își făceau prânzul și doar cu o japoneză sau c-o împletită goală, sau cu mâncare la sticlă, adică lapte covăsit, sau ciorbă la termos, că strângeau de Dacie, și care jucau țintar în pauza de masă, și care mai au și acum colecția de ambalaje de gumă de mestecat, sau de pachete goale de țigări străine, ascunse în camera rece de la parterul blocului, sau în pivnița vilei, și care mâncau mărul cu briceagul, și foloseau drept scrumieră cutia de conservă, și își țineau creioanele în capac de delcou, și își fericeau șefii de la partid că își făceau concediul la Soci sau la Balton, foști zeloși ziariști proletcultiști, ajunși după revoluție mari editorialiști de stânga, ce își trăiesc tinerețile abia acum spre bătrânețe, auzi că și-au spurcat nevestele la Rio, Monte Carlo și la Veneții, este clar cu ceilalți mai tineri și mai perversi. Chipurile ne tălmăcesc nouă... poporanilor, prin vorbe ce nu se sfârșesc niciodată, dedesubturile și porțițele, și cum exploatează unii lipsa legilor, sau ne dezvăluie războaiele de orgolii - adică năravul porcesc după funcții cât de-nalte.

Trebuie că ziariștii aștia ce scriu și cronici ditirambice despre lumea elegantă sau ne înnoadă mintea cu tot felul de asociații de idei la talk show-urile politice, sunt niște monștri de nu îi apucă lehamitea de atât cinism și scriitură și vorbărie de-a-mboulea, că nici nu mai poți face față decât luând totul în derădere, altfel înnebunești.

Alți șmecheri, care au avut abilități mercantile de a ieși în față, care se pretind lideri, care sunt la locuri unde beneficiază de privilegii mari, și al căror glas s-ar putea face ușor auzit, tac. Lor le convine, căci dacă era să nu fi venit revoluția ei ar fi fost în anonim și fomiști ca noi toți. Comuniștilor le-a fost mai greu când au venit la putere, că au luat averile celor tari - adică bogaților, iar aceștia erau puși rău cu noua ordine, și trebuia să-i reducă la tăcere că nu se astâmpărau să stea cuminți și resemnați în banca lor, și a fost necesar să se ia măsuri radicale. Au fost trimiși la canal, pe drumul gulagului, și prin pușcării. Acum doar pârlitii sărântoci ar avea motiv să cârăie, dar cine i-ar mai băga în seamă? Ei sunt ca râma care când o calci ridică și ea capul să te muște. Deci nu mai e niciun combatant serios contra "schimbării", căci, dimpotrivă, ciocoi vechi și-au luat bogățiile înapoi, și cei noi abia s-au spurcat. Stând acolo în frunte, guvernării și intimii lor, care capătă de asemenea privilegii imense, vor să ascundă dânzii faptul că acum e fiecare pentru el. Vor să ascundă că românul e învățat să n-aibă și, dintr-o dată având, îi calcă pe ceilalți în picioare, căci și dintr-un om bun faci repede o jigodie, și dintr-unul mai puțin bun faci la clipă o putoare ordinară, ce chiar se mândrește cu acest statut.

Vor să ascundă că ei bogații sunt de fapt uniți, și că etica și echitatea s-a dus dracului, și se declară fățiș că "nu a afirmat nimeni că societatea capitalistă

(continuare în pag. 30)

Gheorghe A. STROIA

**Cristian Petru Bălan: "Eros – Sonete" sau
"Vibrațiile unui status liric universal – dragostea"**

Moto: "Multum in parvo. Non multa, sed multum"
(Quintilian, Institutiones oratoriae, X, 1, 59)

În *Istoria literaturii române de azi și de mâine* (Editura Semne, București - 2009, pag. 278-279), criticul literar Marian Popa îl prezenta pe scriitorul american, de origine română astfel: "Cristian Petru Bălan – traducător mai ales din alte limbi romanice, artist plastic patriot și religios cu teme române și americane, precum și pasionat OZN-ist, este un poet eclectic care se roagă pentru resurecția virtuților naționale și pentru înlăturarea răului abătut peste ai săi". Prin volumul de sonete în stil clasic, intitulat: "**Eros - Sonete**" (Editura Eminescu, București - 2009), dedicat familiei sale, Cristian Petru Bălan dovedește un talent liric aparte, respectând canoanele clasicismului și delectându-ne cu o poezie romantică, profundă, în care iubirea este omniprezentă - sclipirea divinului în ochii muritorului dornic de îndumnezeire.

Cu intenția de a reaminti cititorului datele „istoriografice” ale sonetului, voi încerca să prezint succint reperatele ce i-au conturat valoarea prin contribuțiile remarcabile, ridicate la rang de excelență. Sonetul este o specie a genului liric ce a declanșat în istoria literaturii „ființarea” unor veritabile „școli sonetiste”. Cele mai valoroase „școli” de acest gen au fost: **cea italiană** (Guittone d'Arezzo (1235-1294) - care a scris aproape 300 de sonete, Dante Alighieri (1265-1321) și Guido Cavalcanti (1250-1300), dar cel mai faimos sonetist italian a fost Francesco Petrarca (1304-1374)), **cea engleză** (Sir Thomas Wyatt, Henry Howard, John Milton, Thomas Gray, William Wordsworth, Sir Philip Sidney, culminând cu marele Will) și mai târziu **cea franceză** (prin contribuțiile lui Arthur Rimbaud sau Stéphane Mallarmé). Odată cu apariția versului liber, sonetul a început să fie privit ca o formă învechită de poezie și nu a mai fost folosit pentru o vreme. Cu toate acestea, un număr de poeți din secolul al douăzecilea, incluzându-i pe John Berryman sau Seamus Heaney, au privit aceasta drept o provocare de a reda sonetului prestigiul pierdut. Printre poeții care au mai scris sonete în secolul douăzeci figurează: Edna St. Vincent Millay sau Pablo Neruda. În literatura română, sonetul a fost introdus de Gheorghe Asachi, renumit pentru interesul său arătat culturii și literaturii italiene. Cele mai frumoase sonete au fost scrise, însă, de Mihai Eminescu, în perioada de creație în care s-a oprit asupra poeziei cu formă fixă (sonet, glosă). Tudor Vianu numea aceasta "scuturarea ramurilor". Eminescu folosea forma sonetului italian, petrarchist. Printre sonetiștii români ai secolului XX sau XXI, enumerăm pe Vasile Voiculescu - cel care a folosit schema sonetului shakespearian în volumul „Ultimele sonete închipuite ale lui William Shakespeare” sau mai recent Mircea Cărtărescu și Paul Miclău.

Având o înclinație specială pentru cultivarea poemelor clasice, încântat de cantabilitatea și sensibilitatea acestora, Cristian Petru Bălan scrie sonete, din dorința firească de raportare a creațiilor sale la cele ale genului, ce au făcut deliciul cititorilor oricăror vremuri. Se îmbină,

cu o deosebită artă poetică, diversele teme ori motive romantice, cu elemente noi (moderne, actualizate), rezultând poezii de o muzicalitate aparte, armonioase și atractive. Poezii ce trebuie citite în momentele de liniște, pentru a-ți putea desluși bătăile inimii ori simți lava incandescentă a simțirilor, gata să explodeze în actul sublim al erosului pur (dulce, șoptit, tandru și lipsit de orice trivialitate). Ca structură, „Eros - sonete” este de factură petrarchiană (octava - formate din două catrene și urmată de un sextet de șase versuri - alcătuit din două terține). Versurile sonetului au rima în oglindă, catrenele rimând după structura a-b-b-a, b-a-a-b, iar pentru terține, rima este c-d-c, d-c-d.

Lirica sonetelor lui Cristian Petru Bălan abundă în elemente specifice romantismului de tip eminescian. Și aici, natura poate fi recunoscută în cele două ipostaze: una terestră și alta cosmică. Natura este umană, ocrotitoare, caldă, intimă sau tristă, rece sau vulcanică, în deplină concordanță cu stările sufletești ale poetului: "Dar Primăvara aceasta s-a-ntruchipat în tine./ Din zările-aurite ți-a dat un nou veșmânt./ Răsari în loc de soare și-n flori mi te-a răsfrânt - / Așa te văd acuma, când primăvara vine..." (**E iarăși primăvară**, pag. 13). În sonetele cărții, dragostea este împlinită, astrală, un sentiment care desăvârșește și înalță. În evocarea dragostei, natura este bogat colorată, ceea ce conferă imaginilor o notă luminoasă, în care visul sporește misterul dragostei. Astfel, iubita apare desprinsă din stele, ce luminează cărările pelerinului către sacra lor lumină: "Sunt umbra ta, iubito, duioasă precum luna/ De stele legănată, reverberând cărări/ În nopțile de taină, când cade ceru-n mări/ Și când, din dulcea roabă, tu îmi devii stăpână" (**Sunt umbra ta, iubito**, pag. 18). Romantic incurabil, poetul exprimă în sonetele sale sentimente profund umane: aspirația către absolut, nevoia de eternitate. Conștient fiind de efemeritatea vieții, caută în dragoste soluția salvatoare pentru împlinirea destinului și dobândirea puterilor magice ale astrului. Nici Soarele și nici misterioasa Lună nu pot rivaliza frumuseții iubitei: "Te văd mai luminoasă decât e mândrul soare,/ Iar tu mă vezi Adonis întors, nou, pe pământ,/ deși suntem steluțe de-o clipă, căzătoare..." (**Eternități de-o clipă**, pag.7). Personajul central al cărții – **Dragostea** - este pe rând: soție sau amantă, prieten sau dușman, pentru care autorul nutrește sentimente în alternanță: tandrețe - ură, liniște – efervescență. Se poate spune, fără rezerve, că poetul este iremediabil îndrăgostit de Dragoste. "Ci-nvață-mă secretul trăirii paralele,/ Să pot și eu, ca tine, prin două lumi să zbor." (**Te-am întâlnit în raza luminilor**, pag. 8).

În lirica de dragoste, sonetele Transatlanticului (așa cum îi place domniei-sale să se auto-intituleze) sunt febrile. Ele ard cu puterea astrului spre care spiritul său călătorește adesea. Versurile spuse rar, apăsate, sunt resimțite de către cititorul său, precum loviturile vârfului ascuțit al unei florete de epocă, căpătând răni într-un "duel al îndrăgostiților". Te vei putea ridica în urma fiecărei lovituri, cu dorința aprigă de a o lua de la capăt. Vei aștepta fiecare vers ca pe o revelație, menită să deseneze dimineți însoțite pe cerul simțirii tale profunde. Îți vei putea

(continuare în pag.21)

(urmare din pag.20)

atinge steaua cu mâna, pentru a-i împrumuta lumina, cu care vei dori să te înfășori ca și cu o haină. Toate acestea le poți face citind versurile din "Eros -sonete". Erudit, când tandru când ludic, cu o rară capacitate de a înțelege sensurile existenței umane, Cristian Petru Bălan oscilează într-un univers filosofic propriu, bazat nu atât pe adevărul universal valabil, cât pe o paradigmă. Mediind extremele și apropiind contrariile, el - Alfa și Omega - dorește să convertească orice final într-un nou început. Ni se reamintește axioma geometriei euclidiene, conform căreia infimul punct este - prin extensie - intersecția unui număr infinit de drepte. Dacă prin punct s-ar putea "reprezenta" omul - ca entitate, atunci dreptele ar simboliza multitudinea posibilităților și implicit a alegerilor făcute în viață: "Plecăm, oricum, devreme din prea succinta viață/ Pe calea cu sens unic, cu capăt bifurcat,/ ca o cometă-n treacă cu coada în hiat,/ Având în suflet flăcări sau poate-un bloc de gheață." sau "De ne resping din ste-le, din purgatoriu-n spume,/ Vom cere-azil politic la ra-iul mult râvnit!" (**Plecăm, oricum, devreme...**, pag. 9).

Dorul infinit este rezultat al împletirii sentimentelor telurice cu cele astrale, cosmice. Se nasc adesea în sonetele cărții peisaje cosmogonice, de naștere a universului sau de scenarii apocaliptice, guvernate de legi empirice, în care liberul arbitru este autorul însuși. "Lumina lunii toarnă, de sus, în noi, iubire/ Și ne-nțește foamea de scufundare-n dor,/ E dor din dorul cosmic, destinul tuturor;/ Puterea ei de vrajă se-ascunde-n strălucire" (**Lumina lunii toarnă**, pag. 10). Legea supremă într-un astfel de univers, într-o astfel de cosmogonică stare, nu poate fi alta decât iubirea, așa după cum proclamă demiurgul: "Dar rănile-amăgirii s-au strâns într-o comoară// Ce se revarsă-n flăcări și se transformă-n vers,/ Iar el proclamă-n cântec, prin melodia-i clară,/ Că dragostea e lege supremă-n univers!" (**Un stol de rândunele**, pag. 12). Universul (poetic) este surprins într-o continuă mișcare. ("**E pur si muove**"). Până și luceferii cerului - care nu e obligatoriu albastru - cad în obediență sub incidența unor astfel de legități. Ele pot genera forțe destinice, carmice, pentru sufletul poetului care ascende spre lumina luceferilor: "Acolo nu-i vreo forță ca să ne dezunească;/ Acolo e-un luceafăr numit de noi Destin!" (**Cârtește gura lumii**, pag. 15). Ca într-un joc al destinului, cuprins uneori de incertitudini, poetul se întreabă dacă viața sau dragostea sunt de fapt iluzii, sau dacă cel care iubește are puterea de a-și schimba destinul prin iubire. Coborând din lumina stelei și răsfrângându-se către lumina interioară a sufletului, o astfel de întrebare chinuie și mortifică: "Taraba cu speranțe e plină totdeauna;/ Bolnavi de veșnicie, noi o golim pe rând,/ Iar când luăm pe toate, vin altele curând:/ Iluziile-s gratis și ne atrag întruna" (**Taraba cu speranțe**, pag. 34).

Observăm în sonetele lui Cristian Petru Bălan, ca în toate operele sale, un adânc filon de simțire românească. Se deplânge uneori soarta tristă a meleagurilor natale, supuse atâtor vicisitudini și martore atâtor intemperii. De fiecare dată, tonul interior al simțirii sale românești își strigă, prin glasul puternic al rațiunii, speranța într-un viitor mai bun. Țara către care se îndreaptă cu persuasiune autorul e o țară veșnic înlăcrimată, deși este pământul din care veghează gloria

strămoșilor noștri. Cu un ton ușor profetic, spune: "Mi-e Țara grea de lacrimi, mi-e inima de lavă,/ Mi-e Țara grea de roua durerilor din flori,/ Nici crengile pădurii, nici rotitorii nori/ N-au liniștea-mplinirii și-a fericirii slavă.", pentru ca mai apoi să spere: "Eu tot mai sper ca glia-mi să salte spre Pleiade" (**Mi-e Țara grea de lacrimi**, pag.31). În sonetele din "Eros", în lumina unei **Eternități de-o clipă**, te vei afla într-o stare de **Incandescență pură** pe care o vei resimți ca pe niște **Monede reci de aur**. Culegând fărâmele de pe **Taraba cu speranțe**, vei descoperi propria frământare ca pe **Neliniștea din** cosmos, purtând pe aripile ei **Cortegii de speranțe**. Admirând **Venera cea din** spume, vei îmbina într-o **Ciudadă-ngemănare** elementele telurice ale unor **Cascade-adânci** de doruri, într-o **Romantică, superbă** armonie cu **Luminile din** cosmos. Astfel, **Descătușat de timpul** plin de **Arhangheli zâne**, demoni, poți spune: "**Speranța mă-nstelează...**". Numai **Sădind iubirea-n muguri**, vei uita, cu siguranță, că **Toți am gustat otrava** îndoielilor, ca apoi - **Când dragostea se-nalță** - să ne putem bucura iar, strigând: **Vino Primăvară!** Chiar dacă **Plecăm, oricum, devreme**, devenind (prea curând) **Un stol de** rândunele, vom fi martorii minunilor din **Noul mileniu, Doamne**.

Aș pune punct aici opiniilor mele despre cartea poetului Cristian Petru Bălan, afirmând cu tărie, că suntem martorii unui act de creație literară, ce are menirea de a transforma spectacolul lumii și al universului, într-un dar cotidian. Prin reverberațiile pe care le produce, prin împletirea rezonanțelor arhaice cu elementele moderne, prin cantabilitate, luminozitatea și prețiozitatea versurilor, scrierea de față nu este cu nimic mai prejos decât ale precursorilor. Suntem martorii reaprinderii rugurilor nemuritoare ale poeziei autentice, în tempouri clasice inconfundabile. Cu siguranță, o astfel de carte este un efort de voință, dar care ne poate aduce o stare meritorie de beatitudine. Opinez că, avem în față o carte sensibilă, delicată, care te va surprinde cu adevărul guvernat de o lege implacabilă: **supremația iubirii**. Aici, la întâlnirea petalelor de crini cu razele creatoare de magie ale Lunii, Cristian Petru Bălan construiește pentru tine, dragă cititorule, o nouă arhitectură a raiului, o grădină suspendată a Semiramidei, sprijinită de bolțile cerului, în care pribegeste înaripatul Luceafăr. Aici, la interferența energiilor benefice, care vin din faliile atemporale ale universului, te vei regăsi, te vei sensibiliza și vei dori să te apropii de rugul aprins al poeziei, ca să te purifici. Făcând o baie de șoapte, îți vei simți inima bătând în ritmul vibratoriu al stelelor nopții. "Eros-sonete" este o carte rară, o adevărată bijuterie poetică. Un diamant, prins în filigranul simțurilor, ce va putea fi dăruit Nemuririi - ca inel de logodnă. De sus, de undeva din slava unui univers poetic absolut, înaintașii își aruncă privirea astrală către pământul din care (spre fericirea noastră) încă se mai ridică vibrații poetice. Mai mult, încă se mai nasc poeți! Doar așa, Dumnezeu va fi "mituit" să-și mai potolească, pentru o clipă, mânia ce ne poate aduce extincția. Nu putem decât să spunem, într-un glas: "**Carte frumoasă, cinste cui te-a scris!**"

Gheorghe A. STROIA

**Severin Constantin: „Simbioza dintre vechi și nou”
sau „Despre revoluția artei viitorului”**

„Arta este oglinda magică pe care o creăm pentru a transforma visele invizibile în imagini vizibile. Pentru a ne vedea chipul folosim o oglindă; operele de artă le folosim pentru a ne vedea sufletul” –

George Bernard Shaw

Poet, publicist și artist plastic, membru al Uniunii Scriitorilor din România, Constantin Severin s-a născut în 1952, în Baia de Aramă. Absolvă, în 1977, Facultatea de Chimie și Inginerie Chimică a Institutului Politehnic din Iași. Face studii postuniversitare de Economie și democrație (Croatia, 1991, bursă Soros) și Societate și cultură (Suedia, 1993, bursă finanțată de guvernul Suediei). Dintre cele mai cunoscute scrieri titluri ale sale, amintim: **Duminica realului** (Editura Junimea, Iași - 1984); **Zid și neutrino** (Editura Vlasie, Pitești - 1994); **Wall and Neutrino** (Editura Minerva Press, Londra, 1997 - traducere de Liviu Martinescu); **Improvițații pe cifraj armonic** (Editura Axa, Botoșani - 1998); **Axolotul** (Editura Mașina de Scris, București - 1998); **Orașul Alchimic** (Editura Dacia, Cluj-Napoca - 2002); **Imperiul Sacru. Mănăstiri și biserici din nordul Moldovei** (Editura Paralela 45, Pitești - 2003).

Ca artist vizual, este membru al grupurilor **3rd Paradigm** (alături de artiștii internaționali Adrian Bayreuther, Alberto D'Assumpção, Olga Dmytrenko și Izabella Pavlushko) și **European Artists** - Velbert, Germania, fiind prezent cu numeroase lucrări în muzee și colecții particulare din România, Germania, Anglia, Finlanda, SUA, Italia, Elveția și Ucraina. Dintre expozițiile sale personale, amintim: **Text și Timp**, septembrie 2004, Complex Muzeal Bucovina, Suceava, România (inclusă în Agenda canalului TV EuroNews cu evenimentele culturale majore din Europa); **Semnele Timpului**, noiembrie 2004, Galeria de Artă NahVision, Stuttgart, Germania (de asemenea inclusă în Agenda EuroNews). Aceste lucrări au fost expuse și la Universitatea Georg August din Goettingen, Germania, în aprilie și mai 2005; **Metaforele Timpului**, februarie 2006, Galeriele Velea (Transart), Bacău, România. **Identități Matrioșka**, februarie 2007, Galeria de Artă a Universității Ștefan cel Mare din Suceava; **Orașul Alchimic**, ianuarie 2009, Galeria de Artă Lascăr Vorel, Piatra Neamț, România (expoziție promovată de programul Rendez-vous, EuroNews); **Suceava mea arhetipală**, aprilie 2009, Galeria de Artă Dalype, Oslo, Norvegia; **Text și Timp. Expresionismul Arhetipal**, noiembrie 2009, Muzeul de Artă Vizuală Galați, România, curator Dan Basarab Nanu (director M.A.V.).

Putem afirma că recunoașterea națională și internațională a artistului sucevean este o certitudine, talentul său manifestându-se prin crearea unor lucrări unice și - mai presus de orice - inovatoare. Sensibilitatea artistului este cel mai bine exprimată în motto-ul său, ca o ilustrare a modului în care trăiește și se manifestă: *“În scrierea japoneză ideograma iubire e reprezentată printr-o inimă legată prin cuvinte”*. Este un

altfel de a spune că motivația artei ca și a vieții trebuie să fie iubirea. Nu doresc să reamintesc ceea ce s-a spus despre opera distinsului artist, ci aș dori să vă împărtășesc impresiile pe care mi le-au produs picturile sale. Am observat (și o spun din perspectiva unui amator de artă) că fiecare operă a sa este o veritabilă poezie, o alegorie a simțurilor, o rafinată descriere a stărilor în nuanțe vii, pastelate. Îmbinând culorile spectrului luminii, într-o cromatică specială, fiecare operă a domniei-sale te va îmbogăți, convertindu-te în martor al genezei sau în exploratorul unui întreg univers artistic. Cu o rafinată atenție pentru detalii, liniile picturilor pot fi percepute ca răsfrângeri ale luminii, până dincolo de curbura universului. Ți se va induce astfel senzația de călătorie în timp, ajungând (fără îndoială) să privești din viitor asupra panoramelor propriului prezent.

Cu o minunată aplecare asupra originilor, pictorul cultivă prin lucrările sale simbolurile inițiatice ALFA ȘI OMEGA, prezentul fiind o ilustrare atemporală a juxtapunerii celor două axe ale creației. Cu un spirit de revoluționar, alături în operele sale trecutul și prezentul, pictura sa de tip expresionist-arhetipal aparținând în egală măsură viitorului. În lucrările sale, recunoaștem elemente ale unor artefacte, ale unor relicve, care au menirea de a reconstitui nuanțele de originar, de atemporal. Observăm în spațiile geometrice ale picturilor sale, indubitabilul profil al *Gânditorului de la Hamangia* și siluetele antropomorfe aparținând unor antice culturi. Cel mai des utilizată este silueta de gen feminin, ca simbol al prolificității și continuității. Alăturând elemente arhaice unor detalii de tip expresionist sau realist, pictorul creează veritabile punți cromatice, pe care admiratorul artei sale nu ezită să călătorească, cu o infinită plăcere. Picturile sale nu sunt simple construcții geometrice. Registrele liniare au profunzimi relevante, constituindu-se în spații verticale și orizontale, ce pot simboliza ascensiunea sau decăderea, sacrul sau profanul. Ele pot fi, de asemenea, similare unor mozaicuri sau table de șah, semnificând piesele de puzzle ce compun viața – în esență. Alteori, îmbogățite de imagini ale unor capodopere din istoria artei (Jan Vermeer sau Diego Velazquez), picturile sale transformă arta în porți deschise spre nemurire. Simboluri cromatice (cu fațetele finisate și bine conturate) pe care pictorul de utilizează, te vor face să recunoști unele asemănări cu opera brâncușiană. Identificăm în semnele grafice ale pictorului sucevean simbolurile care au însoțit dintotdeauna creația populară: segmente din **Coloana Infinitului**, spații decorate cu simboluri ezoterice sau simboluri ale iubirii, desprinse de pe o **Poartă a sărutului**.

Artistul folosește o gamă variată de culori. Astfel roșul intens se alătură galbenului iar verdele, negrul, ocru completează magia de culori distribuite în starea lor pură. Arta lui Constantin Severin este pe cale să rescrie ori chiar să inventeze un nou vocabular artistic, prin concepția originală și edifica-

(continuare în pag. 23)

toare. În deplin consens cu viziunea marelui Gauguin care, pe un ton ușor profetic, spunea: **“Arta este ori plagiere, ori revoluție”**, putem afirma că arta pictorului sucevean este o provocare. Cu siguranță, ea va deveni unul dintre reperele importante ale evoluției artelor frumoase. Aproape toate tablourile artistului au spații vaste, dispuse fie central, fie periferic, dar respectând proporțiile și simetriile. Ele simbolizează – cel mai probabil cerul, universul (la scară macro) și sufletul (omul, la scară micro). Nu putem să nu amintim aici și minunatele picturi în care pictorul redă frumusețea lăcașurilor sfinte din nordul Moldovei, în care Dumnezeu a coborât desculț, aducându-ne sacra lumină din ceruri, pentru a-și putea vedea supușii de aproape. Sunt redată sfintele odoare ale ecumenismului românesc, lavrele: Sucevița, Putna, Moldova sau Slătioara (Râșca). Cu siguranță ar mai fi multe de spus, dar aș pune punct aici intempestivei mele incursiuni în opera distinsului artist, concluzionând că fiecare pictură a sa este realizată cu un penel măiestru și îmbogățită de o adevărată poezie a simțurilor. O fericită asociere de viziuni și efecte, de concepte și simboluri, care fac din arta sa o flacăra vie, ce arde cu strălucirea unei stele. Cu certitudine, putem afirma – fără nicio exagerare – că arta sa este o aventură, într-o lume necunoscută multora dintre noi, care poate fi explorată doar de cei dispuși să-și asume riscurile unui astfel de înălțător demers. Putem spune că se preschimbă radical viziunea pe care o avem despre artă și despre actul artistic - în genere. Rostind taina prin taină, Constantin Severin dă un nou sens simbolurilor arhetipale și ne „obligă” la o abordare mai profundă a artei. Folosind câte o culoare pentru fiecare stare a sa, pictorul construiește (dincolo de culori) o întreagă lume, ce poate fi simțită numai transformându-ne sufletul într-o harpă, capabilă să vibreze la fiecare atingere. Dacă **„Arta nu este ceea ce vezi, ci ceea ce îți faci pe alții să vadă”** (după cum spunea Edgar Degas), atunci pictorul sucevean confirmă acest simplu dar profund adevăr, prin valențele pe care opera sa le are în peisajul cultural contemporan.

(urmare din pag. 4)

Nimic în plus. Nimic în minus în construcția cărții care, are consistența călătoriei cu un tren de noapte. Unul după altul, personajele urcă în vagoane, își povestesc viața intimă unor oameni, pe care știu că nu îi vor mai întâlni niciodată. Coboară din haltă în haltă, anonimi, lăsând în urmă amprenta poveștilor lor. Totul devine Destin colectiv.

Ne recunoaștem în personajele cărții Suzanei Deac pentru că ea, autoarea este un observator fin al lumii care ne înconjoară, un Om cu talent, care știe să adune în pagini de proză, evenimente, stări, spații de conflict, - dar mai presus de toate știe cum să declanșeze, în noi, declick-ul întrebărilor. De ce? Unde? Cum? Felicitări, Suzana!

Olimpiu VLADIMIROV

Rugă

Pe aripile rănite
ale îngerilor,
durerea se întoarce acasă;

Zadarnic urmăresc cum rămân
gesturile ruginite-n lumină;

Cu buze strânse
murmur o rugă:
să înnoptez în tandrețea
îmbrățișărilor tale.

Câmpia

Nemărginire bolnavă, câmpia...
Icoana din ochii de dropie
E tristă.

Cicatrice

Înfiorate, mările cerului
privesc fața lunii, tăiată
de umbra furtunii.

Vârstă

De la tânărul sclav al viselor
vrăjit de hiperbole
încerc acum identitatea
bătrânului din colț,
negustor obscur pentru toate
regretele adunate cu umilință.

N-am părăsit locul
de la capătul funiei
pe care-l ține, încă, Dumnezeu.

Toamnă

Străjuind pervazul ferestrei
gutuile recită elegii
lângă umbrele parfumate.

Ploaie

Ploaie istovitoare -
Picăturile ursuze
putrezesc tăcerea.

Așteptare

Peste șesurile mării
fulgerarea sânilor tăi
caută pustiul
unui singur val.

Umbrele pescărușilor
îmi foarfecă
urâtul așteptării.

Nicolae RĂDULESCU

Celții de la Dunărea de Jos

Foarte des în istoria veche a Europei, întâlnim întinsul neam al celților. Atât scrierile istoricilor și geografilor antici greci și latini cât și cercetarea arheologică ne furnizează știri pe baza cărora ne putem evalua trecutul istoric al acestui neam. Să-i amintim în ordine cronologică pe cei mai însemnați;

- *Hecteu din Milet (c560 - c480aH) în lucrarea Periëgesis - Descrierea Pământului*
- *Herodot (c480 - c425aH) - lucrarea „Historia”*
- *Polybios (c200 - c120aH) - lucrarea „Historia”*
- *Strabon (c64aH - c26pH) ne-a oferit lucrările „Historia Hipomnemata” - Comentarii istorice și „Geographike” - Geografia*
- *Ptolemeu (c83 - c161pH) lucrarea Geographike hipegesis” - Îndreptar geografic*
- *Iulius Caesar (100 - 44aH) „Commentarii de Bello Gallico” - Însemnări despre războiul cu Galii.*

Mai târziu, istoricii greci și latini i-au numit pe celți, gali. De aceea, în cele mai multe lucrări de istorie se folosește termenul compus „galo-celți” procedeu adoptat similar și de istoricii români când se referă la geto-daci. Se susține că în zona istorică în care a avut loc procesul de etnogeneză a celților a fost Sudul Germaniei, Boemia și Estul Galiei. În a doua jumătate a mileniului II aH, a început marea migrațiune a acestui neam, când s-au extins peste întreaga Galie (Franța de astăzi) în Insulele Britanice și mai târziu în Peninsula Iberică (celtiberii) și în Nordul Italiei.

Din neamul cel mare al galo-celților își trag obârșia următoarele ramuri:

- *Scotienii și irlandezii care se pretind celți*
- *Englezii și galezii (cei din Cornwall și Wales - vestul Marii Britanii) își spun gali, datorită faptului că jumătatea de sud a Marii Britanii a fost provincie romană.*
- *De neam celtic au fost și vechii locuitori ai Peninsulei Iberice - adică celtiberii.*
- *Locuitorii străvechi ai Franței au fost numiți de romani, gali (salici - de câmpie; ripuari - la maluri) iar Țara (provincie romană) purta în antichitate numele de Galia. Cel mai bine despre acest adevăr istoric, ne oferă știri Iulius Caesar, în opera amintită anterior.*

Marea migrațiune a celților (care s-a extins din Insulele Britanice până în Asia Mică și Egipt) a început, spune Hecateu din Milet, prin secolul VI a H. apoi, în secolul IV a H, se vor revărsa asupra sudului Europei astfel că, la anul 387 a H, sub conducerea vestitului rege Brennus „îi înving pe romani la râul Allia și apoi cuceresc și jefuiesc cumplit Roma”. De atunci a rămas în memoria istoriei întâmplarea cu „gâștele sacre” care au salvat Capitoliul și legat de aceasta dictonul „vae victis”. În secolul III a H, celții au migrat în peninsula Balcanică și în Anatolia. În partea de nord-vest a Peninsulei, pe teritoriul Serbiei de astăzi s-au revărsat Scordiscii care au întemeiat orașele Noviodunum (pe râul Sava) Singidum (Belgradul de azi) și Vinimacium (lângă Turnu-Severin). O altă uniune de triburi, a Prausilor, condusă de căpetenia Brennus (coincidentă de nume cu Brennus

care i-a învins pe romani) la anul 280 a H, invadează Peninsula Balcanică, îl învinge pe regele macedonean Ptolomeu Keraunos, pustiește cumplit Macedonia și apoi la anul 279 a H invadează Grecia Peninsulară și incendiază sanctuarul Delphi.

Rănit în luptă Brennus, supunându-se legilor nescrise ale codului onoarei, care erau conforme cu ideologia precristiană a războiului, l-a desemnat succesori pe Achiarios și apoi s-a sinucis (Horia C Matei, Enciclopedia Antichității – Ed. Meronia București 2004 pg.66).

Dacia. Teritoriul Daciei preromane, întins de la Dunărea Mijlocie până la Burg, a fost activ cutreierat de triburile celtice venite încă din sec.IV a H din vestul Europei. Drept urmare, din sec. II a H, pe teritoriul Daciei se generalizează faza a doua a metalurgiei fierului, dând naștere unei arte originale care se exprimă prin motive zoomorfe și antropomorfe. Horia Crișan în lucrarea „Burebista și Epoca sa”(ed. Științifică și Enciclopedică - București 1977) subliniază că „Civilizația La Tene a creat premisa internă fundamentală de consolidare a statului condus de Burebista” Arheologia subliniază prezența activă a triburilor celților pe văile Mureșului, Someșului, Crișurilor, în Oltenia și Moldova. Prin anii 60 aH triburile celților Boii, Taurescii și Anarții vor purta crâncene războaie cu Dacia lui Burebista. Astfel, într-una din confruntările purtate în Câmpia Panonică de către armatele dacice conduse de regele lor Burebista, cu Boii și Tauriscii, regele acestora, Critasiros, avea să cadă ucis în luptă de unul din călăreții daci ai Tarabostes-ului Costas”(N.Radulescu Lemnar; Burebista; Ed. Eminescu-București 1982 pg.86). De-a lungul timpului istoric, o parte a celților a părăsit teritoriul Daciei, altă parte avea să fie asimilată de către autohtoni.

Anatolia. Pătrunderea triburilor galo-geților în Anatolia nu este prezentată în documentele istorice prin respectarea unității cronologice. Cea mai frecventă și mai verosimilă dată se referă la anul 278 a H care este susținută și de Henri Hubert (Celții și civilizația celtică; Ed. Științifică și Enciclopedică București 1983 pg.298). Atunci, o uniune formată din triburile Tolistoagilor, Tectosagilor și Trocmerilor, detașată de armata lui Brennus, sub conducerea lui Leonarios și Leotarios, au trecut Helespontul și au întemeiat în centrul Peninsulei Anatolia o structură statală numită Galateea, cu capitala la Ancyra (Angora – 1402;Ankara de astăzi).Ultima prezență în istorie a acelei structuri statale apare prin anii 60 p H când apostolul Pavel a rostit epistola către Galateeni.

Regatul Tyllis. Conform știrilor oferite de istoricii greci, o grupare a celților - Brito - Galii, la anul 279 s-a desprins din armata lui Brennius și sub conducerea lui Comantorius, întemeiază în Peninsula Balcanică un regat care în zona sa centrală cuprindea munții Haemus, iar la nord se întindea până dincolo de Dunărea Maritimă, a cărei zonă strategică avea să fie atent fortificată. Reședința noului stat avea să fie stabilită în localita-

(continuare în pag. 25)

tea Tylis care din punct de vedere arheologic n-a fost identificată (de fapt există încă multe locuri istorice neidentificate arheologic). Dar se presupune că orașul s-a aflat acolo unde astăzi se găsește localitatea Tulovo. Noul stat va dăinui în memoria istoriei sub numele de „Regatul din Tylis”. Această structură statală a cunoscut o stare de prosperitate economică și de consolidare a sistemului de apărare. Așa se explică și faptul că la Dunărea Maritimă a fost creată o centură de fortărețe care aveau pe lângă funcția strategică și funcție economică. Ne referim la orașele cetate Bononia (Vidin), Durostorum (Silistra), Arrubium (Măcin), Noviodunum (Isaccea) și Aliobrix (Cartal). În scurt timp, regatul din Tylis a cunoscut o stare de prosperitate economică și de consolidare a capacității de apărare. Pentru susținerea acestor afirmații aducem ca argumente faptul că în jurul anului 200 a H sub regele Kauaros a fost bătută monedă de aur. Istoricii greci, pretindeau că în vremea regelui Kauaros, Regatul din Tylis atinsese un nivel de organizare superior. Henri Hubert completează în lucrarea sa *Celții și Civilizația celtică* pag.297 că :” Regatul din Tracia pare să fi avut cel puțin un șef excelent: acel șef a fost regele Kauaros”. Tot istoricii greci vorbesc laudativ și despre funcția economică a Regatului din Tylis. Ei arată că celții britogali erau buni agricultori fiindcă foloseau plugul cu brăzdar de fier și regulile sistemului trienal al culturilor. În plus erau pricepuți constructori, în special în ridicarea unor fortificații de piatră și lemn cum a fost Noviodunum. În anul 193 a H, regatul din Tylis își încheie existența, se pare în urma unor răscoale ale tracilor. Este însă probabil ca aristocrația războinică celtică, să fi socotit că o alăturare cu consăngenii din Galateea era mai potrivită. Conform unor instincte ancestrale, au împachetat în fugă și au plecat peste Helespont la frați.

Noviodunum. Făcea parte din sistemul de apărare al Regatului din Tylis. În același timp asigura legătura cu celelalte zone intrate sub influența celților, respectiv orașele cetate care se desfăceau într-un adevărat evantai până-n Galiția. Presupunem că întemeierea a două fortărețe așezate față în față – ne referim la Noviodunum și Aliobrix – s-a datorat faptului că în acel punct strategic (Isaccea de astăzi) Dunărea își desfășura brațele formând Delta. Un al doilea motiv era acela că o altă uniune de triburi, așa cum am mai lăsat să se înțeleagă, se așezase în Bugeac și fortificase linia fluviului Nistru cu un sistem strategic de avanposturi în care se distingeau și jucau un rol însemnat orașele cetate Vibantavarum, Corodunum, Maetonium și Eractium. La rândul lor, acestea uneau sistemul de la Dunărea Maritimă cu cel al galocelților din Galiția, care era dominat de orașul cetate Camodunum. Facem precizarea că știrile și datele istorice despre așezarea celților în această zonă a Europei ne sunt oferite doar de literatura istorică greacă și latină, fiindcă probabil din motive obiective, cercetarea arheologică nu a reușit până acum să demonstreze că celții au zăbovit 100 de ani la Noviodunum și la celelalte orașe cetate de la Dunărea de Jos. Strabon(c 64 a H – c 26 p H) în lucrarea sa „Geographika” numește Noviodunum „polis” – oraș,

dovadă a stadiului de dezvoltare la care ajunsese înainte de cucerirea romană.

Făcând analiza etimologică și simbolistică a toponimului „Noviodunum” putem adăuga că:

- reprezenta cu adevărat „Noua Forță” și respecta prin semnificație principiile ideologiei precreștine a războiului;
- era un toponim ales, venerat de celții viteji și aducem ca argument adevărul că pe râul Sava și pe teritoriul Galiei, existau orașe cetate cu nume similare.
- Astăzi, numele orașului celților de la Dunărea de Jos se află prezent în toate cărțile mari de istorie ale Europei.

Câteva date despre viața celților

Forme de organizare. La celți viața excela în jurul reședințelor tribale fortificate, așa numite OPPIDA, care erau în același timp reședințe princiare, dar și centre meșteșugărești și comerciale. În societatea lor, de mare influență se bucurau druzii, un fel de preoți sau înțelepți, care aveau sub autoritate partea magică și religioasă a comunităților, dar și educația tineretului, care era privită cu multă responsabilitate. De asemenea pregătirea militară, războinică, juca un rol preponderent. Iulius Caesar, descrie societatea celților ca fiind divizată în:

- druzii - castă a preoțimii cu însemnat rol politic
- equites (cavalerii) - adică aristocrația prin excelență războinică
- mulțimea - care ducea un mod de viață îngrădit.

Civilizația materială și spirituală. La mijlocul mileniului I, celții ajung în epoca maximei înfloriri a civilizației lor. Civilizația creată – superioară față de restul Europei, avea să fie foarte repede răspândită pe continent, datorită marii migrații care începe la mijlocul mileniului I a H. Concret, celții oferă vechii Europe o nouă metalurgie a fierului, consacrată cu titlatura „a II-a vârstă a fierului” sau civilizația La Tene. În scurtă vreme, pe continent se vor răspândi metode și mijloace noi de utilitate dintre care menționăm:

- tehnici avansate de prelucrare a metalelor
- un variat și diversificat evantai de unelte și arme
- vase de metal și ceramică
- roata olarului cu turație rapidă
- arderea ceramicii în cuptoare cu reverberație intensă
- mori circulare pentru măcinat cereale
- podoabe artistice modelate, cu motive zoomorfe și antropomorfe
- celții, pentru prima dată bat monedă de aur în Europa.

Limba celților. (trunchiul indoeuropean) împreună cu greaca, latina și germana, alcătuiesc grupa Centum a limbilor vorbite în Europa și în întinse teritorii din alte continente. S-au păstrat și se vorbesc actualmente pe continentul nostru următoarele limbi celtice:

(continuare în pag. 28)

Victor CILINĂ

Toate rele și la locul lor

Doamna Aneta pregătise tot: colivă aromată, învelită, pe porții, în celofan, "sanvișuri" cu unt și icre albe ca spuma, felii de pâine albă tăiate în două și unse cu zacuscă asortată cu măslinuțe și castraveciori bine murați, copănele de pui rumenite frumos și tăiate fiecare în trei, sărmăluțe în foi de viță, legate cu sfornică roșie, câte două, pe o "plută" de pâine. Alături, pâinică tăiată felii, "de rezervă", "să fie acolo", un sifon plin, o sticlă de jumătate cu vin alb, și mai albit cu puțină apă proaspătă, un bidonaș de cafea, cum îi plăcea răposatului, învelit bine în ștergere, să-i rămână duhul cald până la cimitir. Alături, o sticlă mare, din plastic, pentru spălat pe mâini, pahare de unică folosință, nu ca sufletul bieților robi ai lui Dumnezeu, lumânări și tămâie, vreo două cutii de cibrituri, flori culese dis-de-dimineată din grădină, de sub rouă, pentru presărat pe mormânt... Mai la fund, un pachet de țigări (ptiu, drace!), că și mahorca îi cam plăcea răposatului, Dumnezeu să-l ierte! Că poate, păcatele noastre, după ce i-o chema pe răposată la masă acolo, Sus, i-o lăsa mai la o parte pe cei nărașiți, s-o mai întoarcă Sfântu' Petru drăguțu' o fără cu spatele, o mai închide și el un ochi-acolo, să tragă și al ei un fum-două, că doar n-o cădea ceru' din asta! Coana Aneta dădea întotdeauna țigările la sfârșitul pomenii, uitându-se cu grijă în stânga, în dreapta și către zarea de deasupra capului și cerând autoritar celui miluit: "Să nu zici bre bogdaprosti, că-i păcat! Da' domnului Friptu îi plăcea să pufăie... O ajunge la el, n-o ajunge... ce știi eu? Măcar încerc!" Cândva, răposatul fusese arestat, cu o "neînțelegere" politică și tot așa dădea ea și atunci gardienilor țigările: ajungeau, nu ajungeau, dumneaiei barem încerca...

Doamna Aneta Friptu **se baza** întotdeauna pe ajutorul Elisabetei. "Basarabeanca", cum îi zicea strada, deși se refugiase pe la noi chiar după război, era nelipsită la pomeni, ajută pe fiecare și se căpăta, bineînțeles, cu câte un pachet ori două de mâncare, cu colaci, cu câte un ștergar nou sau cu câte o strachină. În dulapul ei ăla mare din perete, spațios cât o cameră de conac boieresc, în cincizeci de ani de pomeni se adunaseră mii de străchini care, puse în ordinea cronologică în care se făcuseră pomenile, ar fi putut constitui o adevărată istorie a artei kitch-ului. Nu se știe de ce femeia nici nu le folosea, nici nu le vindea sau dăruia cuiva: le ținea pur și simplu acolo, păzindu-și ca pe ochii din cap o singură strachină veche, cu cocoș pictat, cu care venise ea de peste Prut într-o noapte! Strachina era ciobită, iar cocoșul nu mai era în culori, nu

rămăsese din el decât un brun decolorat...

Împreună, cele două femei, ținându-se una de alta, plecau de dimineață la cimitir, ca să scape de soarele cel fierbinte de pe la prânzișor, ca să nu le lovească, Doamne-ferește, damblaua! Mai ales doamna Friptu se sprijinea neputincioasă de "bulgăroaica" ei - că așa o "alinta" ea în secret. Grija că nu va ieși bine, că nu vor găsi pe nimeni la cimitir, sau pe nimeni **demn** de pomana puținică însă "de lux", o făcea pe madam Aneta să aibă palpitații. Dar dacă i-o fi rău pe drum, cu greutățile? Că nu îndrăznea "s-o încarce" pe cealaltă și nici prea mare încredere nu avea în "bulgăroaică", că n-ar "pune mâna" pe drum și n-ar șparli ea vreun pachet cu mâncare. Dar dacă n-o mai fi nimeni în cimitir? Dacă e prea devreme sau prea târziu? Dacă nu vor găsi preot să cetească? Multe, multe probleme avea în acea dimineață doamna Aneta, ajungând la poarta dărăpănată a cimitirului, călcând pe pietrele alunecoase care abia se șteau din pământul mocirlos.

Nici n-au intrat ele bine în cimitir când inima doamnei Aneta "dădu semn". Cu fruntea brobonită brusc de sudoare, bătrâna se opri, apăsând mâna cu poșetă pe inima care bubuia.

"Ți-e rău, madam Friptu?", se sperie de formă basarabeanca. În atâția ani, coana Aneta își făcuse părerea: cu siguranță, vecina ei nu avea inimă, ci vreun ceas, o mașină cu arc care se întoarce dimineața cu cheia. Căci coana Elisabeta se ducea la toți morții, mergea pe la toate pomenile, mânca și la pomenirea de patruzeci de zile, dar se ghiftuia și cu mortul pe masă! Îmbălsămat, sau nu, decedat mai proaspăt sau întârziat mai multe zile la domiciliu înainte de îngropăciune, madam Elisabeta nu se **ofensa** și râdea tot din farfurie. Nimeni n-o văzuse niciodată, **la nici o ocazie**, vărsând o lacrimă! Nici când îi murise și ei fata cea mare, ofticoasa. Plânsese puțin doar atunci când îi călcase tramvaiul pisica... Ce mai, "bulgăroaica" era pe viceversa!

Acum, ca să nu-i dea prilej de satisfacție, coana Aneta zise că n-are nimic, că-i doar un junghi, din cele care n-o lasă să doarmă săptămâni întregi. Elisabeta dădu atunci expert din cap, cum era de altfel de așteptat: și ea avea, de ani întregi, **ezact** tot junghiuri "din alea". Că nu putea omul să se vaite că are o boală ca madam Elisabeta să nu și pretindă că are trei boli, mai cu moț și de mai multă vreme!

Se opriră deci, să răsuflă, să-i treacă inima. Elisabeta, care nu avea inimă, se opri și ea, că așa se cădea, veniseră doar împreună și pomana era, toată, în sacoșele umflate pe care cealaltă nu le slobozea din degetele învinețite de efort! Un cerșetor bătrân și descărnat, cu barba albă ca hârtia de cerere pentru casă, părăsi atunci răscrucea și se aproprie cu ochii rugători. Îi era foarte foame, zicea el, era bătrân și singur și îi era foame. Inima coanei Aneta se înduioșă,

(continuare în pag. 27)

că era miloasă de felul ei, dar **datoria** era mai puternică: **trebuia** să ajungă la mormânt mai întâi, să sărute crucea, să pună florile cele noi, să ude mormântul, să tămâieze, să stropească, în cruce, cu vin, să aprindă și să vegheze la căpătâi lumânările. Să spună răposatului ce se întâmplase cu pământul de la țară. Să-l găsească Elisabeta pe părintele, să-l aducă să cetească; dacă o mai fi vreun popă în cimitir, la ora asta! Apoi, să dea pachetele cu pomană, pachete "asortate" cu de toate, celor care se aventurau pe alea aia înfundată unde se învredniciseră ei să-și ia locul de veci! De obicei, încălecând gărdurile mormintelor zgribulite unele în altele, sărind peste ierburi și movile cu gunoaie, bucăți putrede de scândură și ciolane de om, veneau plozi zdrențăroși, țigani înfricoșători, obișnuiții cimitirului care noaptea mai dormeau prin cavouri, bețivani de tot felul. Rareori "oameni serioși"! În drum spre casă, coana Aneta se cutremura gândindu-se că bunătățile ei ar fi putut fi aruncate de vicioșii care nu cereau decât vin! Sau date la porci de ăia care veneau la cimitir ca să adune ușor trufandale pentru rămătorii din bătătură! De multe ori avea însă noroc și găsea lângă crucea "lui" pe domnu' Marin, și el văduv, pe care îl servea cu pachetul cel mai bun, anume pus deoparte... Stăteau și puțin de vorbă de ai lor din pământ, mai făceau puțină "politică" și apoi plecau mulțumiți acasă, fiecare pe drumul lui.

Acum însă, sărântocul cu barba ca hârtia de cerere le cerea să facă **esecție** și să descarce adică în drum bunătățile rânduite cu multă socoteală de acasă, de din noapte!

- Vezi mata că nu se poate, nu avem nimic de dat!, spuse bătrâna, iar Elisabeta repetă ca un papagal: "Nu avem de dat!"

Bătrânul, convins acum că nu va primi nimic, începu să mormăie singur, repetând mormintelor tăcute din jur că el nu a mâncat de nu mai ține minte, că măcar o coajă de pâine de-ar fi apucat... Inima coanei Aneta nu e de piatră! ținându-se cu cealaltă mână, plină de sacoșe, de inima care bătea încă prea tare, îi spuse moșului să stea locului, că-i va da ea câte ceva la întoarcerea de la mormânt. Dar deja mâna ei, mai obișnuită cu mila, se apucase să răscolească prin sacoșă, în ordinea perfectă de acolo, amestecând paharele de sticlă cu cele din plastic, lingurițele și chibriturile, rupând frenetic hârtii și pungi, scormonind cu mâinile tremurătoare în căutarea unui pachet potrivit. Lăsaseră pur și simplu sacoșele grele în glod și, aplecându-se greu, cele două femei își încurcară mâinile căutând pâinea, vinul și cafeaua aburindă. Alți cerșetori apărură ca din pământ, ca turcii pe ređuta de la Vidin, înconjurând cu mâinile întinse doamnele. Figuri descărnate sau buhăite de băătură, albicioase, pământii sau de culoarea vișinii putrede, femei și bărbați semănând mai degrabă cu niște strigoi înfiorători decât cu niște oameni vii strângeau parcă cercul în jurul celor două bătrâne rămase aproape fără aer. În timp ce pachetele zburau parcă spre gurile hămesite și sacii murdari anume pregătiți, paharele mici din plastic mergeau din mână în mână, erau date peste cap și urma câte un "Săru-mâna" sau "Bogdaproste, doamnă!", după educația fiecăruia.

Bătrânul tot nu terminase povestea lui lungă și tristă: abandonat de copii, dat afară din casa lui, cu femeia prăpădită de mult, aciuat din când în când pe la Spitalul TBC, unde tușea câte o iarnă, moșul nu mai aștepta nimic de la viață. Când primi pachetul cel mare, cel hărăzit domnului Marin, bătrânul nu-l desfăcu, ci se apucă mai întâi să facă cruci largi, repetate, de parcă o minune i-ar fi luminat zilele, de parcă Cineva i-ar fi coborât baba din Cer ca să-l ducă până la fosta lui casă...

Doamna Friptu, care mai pitise un pachetel mic și feliile de pâine într-o traistă, grăbi acum pasul, ca una tânără, spre locul de repaos. Era mulțumită într-un fel, chiar dacă nu **acționase** după tipic. Simțea că nu făcuse tocmai rău. Din când în când, mai întorcea privirile în urma drumului, către bătrânul deșirat, cu barbă albă, și moșul se ploconează de la distanță, fără să deschidă încă pachetul. Femeii i se strânse puțin inima: dacă moșul mințise și nu-i era foame și acum tocmai ducea pachetul hărăzit de acasă domnului Marin și-l dădea la porci? Dacă slăbiciunea lui fusese înșelătorie? Dar moșul refuzase băutura: "Doamnă, dacă beau, cad jos și or să mă bată și-or să-mi fure mâncarea", spusese el eperiat.

Doamna Friptu termină mai liniștită treburile la mormânt și apoi, obosită, o luă spre casă, urmată de "bulgăroaică". Elisabeta iar n-o ajutase mai deloc! Când să iasă din cimitir, îl descoperiră pe bătrân în iarba înaltă dintre două morminte. Recunoscură hârtia pachetului pentru domnul Marin: cu fața toată cufundată în beșugul interior al pachetului, bătrânul mesteca hulpav, cu fericirea care se vede uneori la câinii vagabonzi atunci când le arunci o neașteptată bucată de carne. Moșul înghițea de parcă n-ar fi mâncat nimic de la începutul Lumii! Cu lacrimi de bucurie în ochi, femeia mulțumi atunci bunului Dumnezeu. Așa cum Darwin pretinsese că maimuța evoluase până la **Homo sapiens**, moșul din cimitir evoluase și el: sărăcise, își pierduse apoi nevasta bolnavă, fusese aruncat din propria casă de copiii lui buni, zăcuse prin spitale, fusese mereu bătut de oamenii răi și, în plus, nu mâncase cel puțin de la Facerea Lumii... Și toate acestea cu un rost, anume parcă pentru a **corespunde** ofertei speciale a doamnei Friptu! Căci nimic nu-i întâmplător pe lumea asta, toate stau la locul lor, ca și pachetele în sacoșele coanei Aneta.

Când le observă pe bătrâne, moșul lăsă bucatele, se sculă în picioare și iar începu să se ploconească în fața lor și să-și facă cruci după cruci, de la distanța care era. Acum, doamna era mulțumită: **îi ieșise bine!**

lac, momentul dramei fiind tratat oarecum neglijent, sau, dacă vreți, în grabă, aproape fără o logică. „Sunt îndrăgostit de tine!” este ceva între un poem patetic și o altă schiță de poveste de iubire quasiimposibilă, greu de clasat fiind și „Corbina”.

Aproape de Sade sau de mult mai rafinat Kundera ar fi „Dragoste la cravată”. Dar, ca și în cazul altor texte, „scurtimea” dăunează ansamblului, nereușind să surprindă tot ceea ce trebuie pentru a metamorfoza textul într-unul de referință. Între o aventură la vânătoare și una dintr-un vis erotic se situează „Fulgi de nevastă” iar „Alunița” este povestioara unui conflict prostesc, tipic românesc, care pleacă tot de la „bufet”. Crâșmă, care va să zică...

Ceva mai consistentă ca volum, „Călugărița”, este și, într-un fel, una dintre cele mai aproape de reușită (exceptând, bineînțeles, iritabilele greșeli de tehnoredactare). „Letiția, fata din Râmnicu Sărat” este o povestire din lumea scriitorilor (și nu numai), cu un final neașteptat, în acest text fiind și o aluzie la o persoană dragă tuturor, „doamna director Letiția, adjuncta de la Biblioteca Urechia” din Galați (p.60). Într-adevăr reușită, și din punctul de vedere al clarității, este „Moștenire”, chiar dacă ițele destinului sunt tare ciudate. În „Strugurii acri” avem de-a face cu un personaj demn de Stephen King: moș Costache Cernat, un Hagi Tudose dus pe cele mai înalte culmi ale monstruoșității. Oarecum bizar este „Pustiul necunoscut”, dar demne de apreciat sunt texte precum „Biblia însângerată”, „Revoluția furată”, „Agonia doctorului Suru” (aici găsim un fragment care s-ar potrivi multora dintre personajele din calea pustie a umanității: „ei discută orice despre destinul lor ușor și efemer. Nu discută nimic important. Nimic despre viața reală, despre progres și civilizație, despre fluxul și refluxul uman, despre seismele cunoașterii adevărate. Sunt tare „subțirei”, exemplare în acest sens fiind personajele centrale din „Apollo și Afrodita”, niște dezmoșteniți ai omeniei, bunului simț, individa suferind de un soi de bovarism mioritic dezgustător. Aici trebuie să subliniem și noi importanța onomasticii personajelor!). În „Demisia” și „Culoarea preferată” se intră în culisele corupției din satele și comunele românești de după revoluția din 1989, tarele societății românești, aproape eterne și fascinante pentru un studiu antropologic, fiind într-un fel personajele centrale ale acestei cărți care merită mult mai multă atenție la o reeditare, fiind o oglindă literară a unei realități care are nevoie de cât mai mulți martori, scriitori au ba, pentru o eventuală schimbare la față a României.

Într-un viitor oarecare... deoarece tot vor trece anul acesta 100 de ani de la nașterea lui Emil Cioran!

- bretona - Peninsula Bretagne Franța
- scoțiana - (gaelique), Scoția, Marea Britanie
- cornica - din graiul bretonic, Cornwall – Sud-Vestul Angliei
- galeza - Walles, Țara galilor
- irlandeza - Irlanda, SUA și Argentina
- manx - În Insulele Manx din Marea Irlandei, pe cale de dispariție.

Se susține nu fără temei, că de origine celtică sunt și termenii:

- Britania - care-și are originea de la substantivul celtic „Brit – cositor”;
- Mama - provenit din substantivul celtic Mantres (Marius Sala și Ioana Vintilă Rădulescu, *Limbile lumii, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1981*).

Religia celților. Celții erau politeiști, religia lor având ca izvor de inspirație forțele și fenomenele naturii. Era reprezentată prin 400 de zeități. Cei mai importanți zei erau:

- Teur sau Teutates – zeul suprem, patronul războiului
- Taramis – zeul tunetului și al fulgerului
- Lug – zeul luminii, protectorul meșteșugarilor.

Ca o particularitate, celții venerau și zeități ahtoniene, adică cele ale încarnării. În plus, prin anumite ritualuri erau aduse zeilor și sacrificii umane. Preoții celților, druzii, erau foarte venerați și aveau autoritate deplină. În încheiere să ni se permită să ne întrebăm retoric:

Oare celții au introdus aceste ritualuri păgâne și în Noviodunum?

Așteptăm răspunsul cercetării arheologice.

desen de Elena-Liliana Fluture

Alina STROEA

Sunt inger?

Se făcea că erau
Îngeri frumoși și veseli,
Ca o mare liniștită
Și albă.
Eram și eu acolo
Mică, singură, mirată...

M-am trezit
Să întreb:
Eu, tot înger eram?

La braț cu Dumnezeu

Dansez prin frunzele multicolore,
Mimez un partener șarmant,
Valsez cu zâmbetul pe buze
Chiar și dincolo de neant.

În vizită

În lumina dimineții
Cotropită de ger și cafea
Constat că sunt
Mai tot timpul pe acest pământ
În vizită.

N-am timp să mor

Aș vrea să mă ascund o vreme
Nu prea mult și nici prea departe
Într-o clipă de uitare
Fără de tine.

Aș vrea să fug
De toate câte sunt
Dar pentru asta
Nu am timp.

Mai buni

Mă îmbrac zilnic
În raze de lună
Stinse...
Și poate că aș vrea
Să populez universul
Cu nimic...
Să renasc, să reînvăț
Să fiu.

Te-am iubit

Sub norul de spumă
Timid
A migdale și vanilie
Mirosind
Veșnic supusă
Fiind
Te-am iubit.

Cât o nucă

Am strâns sentimente de sticlă
Într-o inimă fără geamuri,
Și-am adunat crâmpoșele de viață
Într-un suflet
Cât o nucă.

De unde să încep?

M-am gândit să zidesc
O lume a mea
În care să cuprind
Tot ce mi-e drag.

Să iau anotimpurile
Toate câte sunt,
Să iau iubirea,
Marea, poezia și un cântec.

Apoi aș începe să clădesc
Dar de unde să încep?

Săptămâna

Luni,
Am să adun stelele
Într-o clepsidră.
Marți,
Zâmbete am să strâng
Într-un balon.
Miercuri
Am să merg dincolo
De soare.
Joi
Am să strâng norii
În mână.
Vineri
Zâmbete am să împart
Oamenilor.
Sâmbăta
Am să aduc fericire
Și noroc
Iar duminica
Am să dau o petrecere
Pentru voi.

dreaptă!". Vor să ascundă că fiecare dintre ei e o roțiță într-un angrenaj și că îi doare de noi cei mulți fix în pix, și de (p)rigorile legii îi doare drept în pălărie... și că nu îi mai îngrijorează ilegalitatea care a devenit un mod de viață, și fac legii plind textul pe interesele lor. Ei între ei închid ochii unii pentru alții când se îmbogățesc peste măsură, când controlează viețile altora și când își creează faima de băieți deștepți - de fapt, lichele perverse.

Nu le mai pasă de bătrânii pe care i-au adus la condiția umilitoare de a nu-și mai putea păstra nici măcar stima de sine, ce se îmbrâncesc pentru pachetele date pomană și pe care i-au dat la găleata cu lături. Peăștia îi găsești prin aziluri, dacă au cu ce plăti, sau îi vezi prin talciocuri încercând să vândă sărăcie, să facă un ban din vechituri la care nu se mai uită nimeni. Își pun pe ziare lucrșoare pline de semnificații ce reprezintă propriul lor trecut, s-o mai scalde cu banii câștigați o lună, o săptămână, o zi. Îi vezi pe acolo pe unde și-a rupt foamea gâtul, prin sate uitate de autorități, sau prin orașe prin case părăginite, prin mașini ciocnite, părăsite, prin canale, prin ghene, când, de naivi ce sunt și nefiind apărați de lege, acum când lichelismul e în floare, prin vicleșuguri și combinații josnice li se iau casele.

Gaura din tricolor

Aceștia sunt victime adevărate, dar nu se mai îndură nimeni de soarta lor amară. Nu le mai ia nimeni partea acestor nevoiași ce nu sunt pregătiți să facă față cerbiciei după și mai multă îmbogățire a celor deja bogăți, ticăloșiți și lipsiți de inimă. Au decupat atunci secera și ciocanul de pe steag și au lăsat o gaură... Ar trebui să pună acum pe noua stemă a țării, în loc de blândul bour carpatic, un dragon vânăt, să îi prevină pe oameni cu înfățișarea lui slută. În prezent ne-am proscris să servim UE de la străini, și își freacă aleșii noștri degetele lor curățate de cuticule de către manichiureze personale. Sună frumos... "statele Uniunii primesc din România personal cu înaltă calificare". Și turcii ne luau cândva copiii și îi făceau ieniceri, și cu participarea lor apoi ne cotopeau tot pe noi. Măcar atunci mai investeau în ei, căci luau de fapt niște țânci pentru a-i turci. Nu se gândesc că "ăștia" acum vânează creiere dintre cei chitiți pe carte. Și aici e nevoie de oameni isteți dar se duc mânați de orgoliul de a arăta că e ceva de capul lor, și fug și de părinți și de țara natală. Sunt ademeniți și ei își oferă preaplina energetic al tinereții lor unor țări aflate te miri unde pe mapamond. Ni-i iau de sub nas pe tinerii cu potențial, gata crescuți și școlii la noi. Și-i naturalizează la ei pentru ca apoi, aceștia, dezrădăcinați, nerecunoscându-se sufletește în cei de pe acolo, căci orice s-ar zice, cei care își părăsesc locul natal nu sunt niște oameni fericiți, refulându-și singurătatea deoarece în interior sunt tot români, să devină atât de cinici încât să-și repudieze cetățenia, și să își critice poporul din care provin, și să și îl persecute, căci laolaltă cu cei din țara adoptivă, ne opun nouă competitivitate, și noi iarăși să fim cotropiți, de data asta pur economic. Ni

se iau din elite și suntem făcuți piață de desfacere apoi, că ni se exportă tehnologie de vârf sau bunuri materiale făcute tot de ai noștri duși pe acolo. Minciuna stă în capul mesei, căci după doctorate chipurile îi obligă să se întoarcă în țările de baștină, dar găesc ei metode să momească geniile autentice să rămână acolo.

Bastardizarea nemului românesc

Deși în această privință toată lumea tace mîlc, acest fenomen constituie cea mai rafinată formă de subjugare a popoarelor mici de către cele mari, făcându-și-le nu chiar colonii, ci dependențele lor. Și nu este îndeajuns răul că în loc să rămână și să pună umărul să ne săltăm cu toții, cei care se duc se vând pentru un trai mai bun, ci își lasă și ai lor copii vânduți încă din sâmbure, și le (ne)norocesc viitorul, deoarece fără a le da posibilitatea de a alege, îi constrâng să trăiască în țări adoptive, pentru ca apoi să se repete perpetuu cu generațiile viitoare.

Astfel dăm pentru câțiva taleri în plus însăși neamul strămoșesc, spiritul de autoapărare, adică chiar solidaritatea națională. Țara respectivă își întinerește populația, ca să plătească la ei asigurări sociale, ci nu la noi. Cine să mai facă gât, oamenii oboșiți care și-au mâncat tinerețea chinându-se cu crescutul acestor copii care acum pleacă pe capete? Cine să cârtească, prăpădiții de oameni nefericiți, care rămân într-o țară goală singuri în fața bătrâneții ce va veni?

Dacă străinătatea ar atrage numai junghieri ce în școală au băut cerneala ar fi mai acceptabil, dar în afară de vârfuri și de acești prăpădiți - după care nu ar fi cazul să plângem, mai ales de prin satele uitate de vreme, ei ademenesc și tineret cu înzestrare medie însă integru.

E tot un șmen, căci orice s-ar zice lumea e xenofobă și așa va fi mereu, și ni-i folosesc mult sub pregătirea lor. Ajung tot muncitorime de cârcă și slugi sub genunchi străin. Se alege praful de integritatea lor. Dar ei se duc ca fluturii spre lampă mai ales cei de pe la sate, obișnuiți să trăiască în sărăcie, și devin imbecili ce ignoră lanțul robiei și maxima umilință.

Se adună la aeroportul Băneasa, sau la autocare, ca muștele pe bubă, deși uneori sunt atenționați că "pentru cazare, lucrătorii trebuie să își aducă cu sine un cort". Bătrâna ciupercă a aeroportului, cu turnul de control rămas acum pitic, era cândva emblema României. Acum e drena prin care ni se scurge vraga țării-ncet, și demnitatea noastră de români. Mass media ni-i strică pe tineri și vestul ni-i ia de tot.

Acum poate zbura oricine și fără bilet tradițional, ci comandat pe internet la prețuri ridicole. Sunt transportați muncitori de ambe sexe, prin aer, de companiile low cost, și nu interesează pe careva din ei nicidecum implicațiile de viitor asupra națiunii la sânul căreia au fost alăptați.

(continuare în pag. 31)

Se duc orbește ca și cum ar călări de-a-ndoa-selea pe vreun animal. România chiar o fi blestemată să își alunge oamenii?

Noi românii, chiar om fi sclavi înnașcuți?!

Autoritățile nu or fi știind că forța vie a unei țări e tineretul sedentar, nu telegarii ce bat Europa? În loc să-i determine să-și onoreze patria, îi încurajează pe toți să fugă de ea și de un mediu social statornic. Practic, autoritățile îi alungă din țară și pe oamenii cumsecade, care se întorc și încearcă să-și reia viața la noi. Li se pun bețe-n roate, adică sunt "scuipați", ca să plece înapoi. Pare că se gândesc doar să scape de ei, să nu facă concurență celor care au ales să rămână, sau în cazul mării mase a poporului neinstruit sau școlit precar să nu mai conteze la procentaj ca șomeri. Se gândesc să se confrunte cu mai puține cereri de ajutor social. Nu se gândesc că facem export și de carne fresh pentru toate bordelurile din vest.

Noroc că vindem copiii de sugari și fetele la proxeneți. Noroc că a apărut "oportunitatea" ca mulți de-ai noștri să devină pârlîți de sclavi ai serelor de căpșuni din Spania, din provincia Almeria, sau de aiurea. Mare "noroc" pe țară, căci altfel s-ar fi adâncit contrastele atât de mult încât un sfert din români ar fi cerșit. Nu că nu cerșesc, însă nu o fac neapărat numai pe străzi, tradițional, ci și scriind scrisori disperate la televiziuni, sau pe la potențați. Se adună ciopor la pomeni electorale, la izvoare de tămăduire, la icoane care plâng.

Se îmbulzesc și îmbrâncesc pentru aghiazmă dată en gros din buți pântecoase cu doage cercuite, vândută cu amănuntul în peturi cu eticheta Arhiepiscopiei... Se îmbărbătează bând apă din fântâni sfințite de vreo față bisericească. Cerșesc grația divină datorită naivității caracteristice românului și din lipsă de combativitate.

E tot un fel de șmecherlăc la nivelul de gândire populară. Pupă gloata patrafire și icoane, căutând mântuirea. Sunt câtă frunză și iarbă să atingă moaște de sfinți, ce sunt purtate prin țară la ordinul mai marilor bisericii. Se înghesuie ca hulubii pe grăunțe. Vin din toate părțile ca și furnicile la dulce. Sunt resemnați în fața destinului, și cerșesc grația divină. Speră să li se dea după credință. Dar Dumnezeu nu bifează în carnet dovezile lor de cucernicie și nu li se dă.

desen de Elena-Liliana Fluture

Elena TUDOSE

Picuri de argint

Picuri de argint se preling
Din aripi de îngeri plutind.
Valsează pe tample ca plângeri
Și intră în suflet ca frângeri.

În străfunduri lumina dospește
O dojană-nchinată-n amurg,
Din care un imn izvorăște
Și-n picuri de argint care curg.

Picuri de argint se preling
Valsează pe tample ca frângeri.
E dojana-nchinată-n amurg,
Plecarea mea către îngeri.

Icoana

Mamă Sfântă, chip de lut
Cu portret pe lemnul mut,
Ochii-ți blânzi, de căprioară
Revarsă lacrimi în seară.

Fruntea ta, cu multe cute,
Limpezește gânduri multe,
Ale a celor ce nu știu
Că au sufletul pustiu.

Brațele-ți mângâietoare
Strâng la piept inima care
Mă îndeamnă să fiu blândă
Sărut mâna, Mamă Sfântă!

Contopire

Lumina ochilor
Inundă sufletul.

M-agăț de speranță
Izbânda trupului.

Lumina ființei
Pragul cuviinței.

Revărsarea iubirii
Modelează simțirea

Mă contopesc
Cu lacrima și fericirea.

Petre RĂU

Scriitoare în fața lui Dumnezeu

Mai rar îmi este dat să descopăr un roman mai plin de magie, în desfășurarea evenimentelor, în decantarea mirifică a acțiunii în timp și spațiu, în savoarea cu care ești tentat să întâmpini deznodământul, așa precum este cel al scriitoarei Melania Cuc, "Femeie în fața lui Dumnezeu", apărut în anul 2007 la editura Eikon din Cluj-Napoca.

Incontestabil, autoarea are un har natural de povestitoare. Romanul este o scriere consistentă despre un destin, în care se cultivă un psihologism palpitant al claustrării, reflectând o lume interioară insolită aflată sub imperiul fragilității și incertitudinii, dar atractivă și plină de farmec. Sunt amestecate gânduri, sentimente și aspirații umane, chiar dincolo de masca unei lumi știute, într-o controlată dorință de defulare și sub umbrela unui univers al inducțiilor de o puritate incontestabilă.

Deși unele sensuri pot fi desprinse cu o oarecare dificultate - și asta chiar până aproape de paginile finale ale cărții - nu este nevoie să faci imprudența să uiți ultimele rânduri citite pentru a fi nevoit să le reiei, căci setea de lămurire, foamea de noi înțelesuri te atrage de la sine pentru a revedea pasaje întregi. Cam așa cum mi se mai întâmplă la citirea unei cărți de poezie.

Protagonista romanului, tânăra Dacia Diugan, este o dansatoare celebră care pendulează în voie de la o lume la alta a oniricului. La început o întâlnim într-o ciudată călătorie cu trenul. Este o femeie frumoasă, grațioasă, iar ca artistă cu faimă este și posesoarea celor mai scumpe picioare din lume, asigurate contra unei sume fabuloase.

În plutirea nestingerită a gândurilor ei răvășite, are surpriza să observe că, în stația în care coboară, totul se volatilizează, dispărând ca prin ceață. Era iarnă, zăpada se așternea cu brutalitate peste tot, iar Daciei i se pare că se prăbușește și ea pe pământ odată cu zăpada, nemalecunoscând nimic în jur, stăpânită de teamă și pătrunsă de vraja unui delir: „Nu mai era nici țipenie de om în tot trenul, apoi nu mai era nici tren și nu era gară pe afară, nici peron cu felinare dincolo de albul zăpezii ce se repezea-n pământ cu furie de câine în turbare” (p.22).

Mutu - vânător iscusit de fiare sălbatice, un fel de om al zăpezilor și prieten al lupilor, o descoperă în miezul sălbăciei, dansând în picioarele goale pe zăpada moale. Neînțelegând mare lucru din ce se întâmplă, îi oferă totuși protecție împotriva pericolelor pădurii, apoi o duce morarului din sat, târând-o prin zăpadă și azvârlind-o ca pe un sac de gheață. Astfel, intră în scenă un nou personaj, pe nume Barbă – om de vază și bogătaș al satului - care locuiește la moară împreună cu fiii săi gemeni, Petru și Pavel.

Așa intră Barbă în viața „Divei” („artistei”, „marii dansatoare”), Dacia Diugan - ca un salvator. Ea devine ascultătoare, ba chiar acceptă în prima zi ca Barbă să-i pieptene minunatul ei păr, negru și lung, care îi creștea permanent. Însă lucrurile nu vor sta deloc așa. Barbă va deveni repede nemulțumit de Dacia, fiindcă aceasta,

chiar de a doua zi, începe să nu mai stea la pieptănat și să-l ocolească pe bărbatul care o salvase. Și nu a trebuit să treacă mult timp până să-i încolțească în minte gândul de a o abandona pe femeia aceasta nebună, care nu știa să facă altceva decât să danseze.

La început, satul o socotește și mută și surdă; mai apoi devine o povară grea pentru Barbă, care nu înțelege de ce aceasta preferă să danseze mai degrabă decât să mănânce. Chinul devine aspru și se hotărăște să scape de năluca din casa lui, considerată deja un fel de piază-rea: „După zile de muncă silnică și fără speranțe în mai bine, Barbă nu mai credea că ar fi putut scoate din ea femeie de casă, o gospodină” (p.99).

Mutu intervine la un moment dat pentru a o salva pe Dacia din gherele lui Barbă care îi aplica o pedeapsă aspră pentru nesupunere. În mijlocul satului se petrece un ritual aproape sălbatic, un fel de sărbătoare ciudată a fertilității, care atrage toți bărbații tineri și pofticioși, chiar și pe hidosul și înfierbântatul Mutu. Femeile plimbă un falus din mână în mână, Dacia este luată la mijloc, în timp ce muzica își schimbă permanent ritmul. Când simte pericolul ce o așteaptă, ochii ei rugători îl caută pe Barbă, cerându-i ajutorul. Dacia însă zace în nălucire: „Nu-și dorea să fi fost în altă parte de lume după ce consumase, ca pe un drog nou, experiența, exersase până la epuizare dansul morții și al vieții într-o singură clipă... acolo în fața satului care o judecase, o condamnase la „izolare”” (p.98).

De pe la jumătate, povestea începe să-și dezvăluie de parte din taine. Acțiunea pare că se luminează, încep dialoguri mai lămuritoare și aflăm lucruri și ființe mai bine poziționate în timp și în spațiu. Se creează totodată și iluzia că Dacia trăia de fapt o poveste de reîncarnare consecutivă, în care moștenise de la ființa anterioară doar dansul etern. Mai mult chiar, ni se sugerează un suflet care zace ca un abur pe deasupra tuturor lucrurilor, planând peste tot și peste toate: „Numai aburul alb și dens se ridică, plana peste ei clar și liniar, fără să știe încă încotro era sau nu era chema” (p.104).

(continuare în pag. 33)

Însă surprizele pe care ni le propune autoarea nu se opresc aici. Barbă și fii săi o târâsc pe Dacia afară din sat și se îndreaptă spre Cetate cu gândul de a scăpa definitiv de ea. Drumul este anevoios parcurs. Cel mai greu este însă pentru Dacia care este nevoită să-l parcurgă ca pe drum al Golgotei, în timp ce fiii lui Barbă mai ales, se dovedesc a fi neînduplecați și cruzi în hotărârea lor. Este abandonată dincolo de zidul cetății unde va fi găsită de doi străjeri. Printre oamenii cetății i se pare că întrezărește un chip cunoscut, având înfățișarea primului ei iubit, Sergio.

În cetate îl va cunoaște pe prințul-olar, pe nume TalariK, care seamănă leit cu Sergio, actualul ei soț, părând însă cu mult mai blând. Noua lume în care se închipuia Dacia acum era una care se conducea după legile unui stup de albine. În Cetate trebuia să ajungă la Matcă. Dar până atunci are loc o zi de lucru intens, în atelierul prințului olar, ajutându-l să creeze o amforă, lângă care apoi cei doi se vor împreuna în mod animalic.

Matca - mama prințului și stăpâna acelor locuri - îi cere fiului ei să se lepede de femeia aceea deloc potrivită pentru el - viitor rege al Cetății. Îi indică să-și aleagă de nevastă pe una din mătcile pe care le cunoscuse și posedase până atunci, pe cea pe care o crede mai vrednică, dar să renunțe definitiv la femeia aceea blestemată din viața lui, cu chip de vrăjitoare. El însă rămâne vrăjit de farmecul incomensurabil al dansatoarei: "*Prințul olar croia din lut crud altă amforă, după formele trupului ei de femeie*" (p.127).

La ordinul Mătcii, Dacia este legată în lanțuri și pedepsită crunt în fața mulțimii de curteni și de sclavi ai Cetății. Este supusă la grele umilințe însă, în cele din urmă, semnele cerești îi vor arăta stăpânii cetății că trebuie să o elibereze pe nevinovata supusă. Pornind apoi un ritual bine pregătit, Matca pleacă în fruntea unor sclavi să o ducă pe Dacia sus, în vârful muntelui, pentru a o sacrifica zeilor. Pedeapsa îi fusese sugerată și de faptul că prințul TalariK se îmbolnăvisese grav, suferea enorm și nu mai putea trăi fără femeia aceea.

În drum spre marele altar Dacia poartă pe cap amfora aceea construită de ea și de prinț, care conține o nouă ofrandă pentru zei, cel mai bun vin roșu, din viță sălbatică, cumpărat chiar de Matcă pe bani grei de la Barbă.

Dansatoarea însă îi vrăjea în continuare pe cei din jur, însăși natura se preschimba sub farmecul dansului ei, și asta în pofida faptului că se îndrepta spre pierzanie: "*Într-un loc primitiv clar, în care ea, dansatoarea celebră, carierista, artista de Gloria Mundi... era doar un abur, nu o materie cu consistență atomică normală*" (p.132).

Sus, pe munte, se așterne gheața și frigul iar slugile vor fugi speriate la vale să se salveze. Cele două femei rămân singure și reușesc în cele din urmă să urce și amfora cea plină de vin roșu „ca sângele bourului”. Vasul se sparge însă, ca din senin, și licoarea cu care trebuia să-i ispitească zeii se scurge la vale pe toate cărările muntelui acela vrăjit. Tot ca din senin, cele două femei se trezesc înapoi în Cetate, coborâte nu se știe cum și pe unde. Apoi Matca se va îmbuna, va căpăta mai multă bunăvoință și nu-i va mai interzice prințului să se întâlnească cu femeia aceea rău fumată, care con-

tinua să-i farmece cu dansul ei pe cei din jur: "*Dacia se trezise cu mușchii din gambe zvâcnind, dansând mai apoi pe acel tril, pășind în lumina proaspătă cu ochii larg deschiși, cu părul ei negru crescut peste noapte până la brâu, până la călcâie...*" (p.175).

În pofida acestei răsturnări de situație se petrece, chiar sub ochii Daciei, o împreunare bizară între prinț și una din sclave. Apoi, prințul și dansatoarea rătăcesc prin sălbăticie, urmând o lume a cailor sălbatici și participând împreună la nașterea unui mânz superb pe care Dacia îl va boteza Vifor. Mânzul purta un corn galben în frunte și părea că avea înfățișarea unui inorog. De îndată ce a văzut lumina zilei, el se va ridica pe picioarele lui și o va lua la galop, dispărând în zare. Dacia se va întrista din cauza acestui abandon neașteptat, iar prințul se va enerva și o va lovi crunt până o va doborî la pământ. Ea se va scufunda într-un somn profund. Apoi se va trezi undeva, într-o altă lume, care i se pare a fi una reală, pentru că îi va recunoaște la căpătaul ei pe gemenii lui Barbă.

Barbă, atunci când (re)apare, se va purta omenește cu ea, tratându-i trupul rănit, așa încât, în delirul ei, ajunge să aprecieze: "*Barbă nu-i prinț de onoare ca TalariK, dar nu-i nici insul care să mă lase să mor a doua oară*". Trecând prin clipe confuze, la un moment dat simte cum Barbă o ia în brațe și o depune în crăpătura unui zid. Apoi, împreună cu fii săi, îi oblodește rănile, dar îi și obturează trupul în perete, depunând bolovani și pietre de tot felul până ce îl acoperă în întregime în zid, într-o procesiune care seamănă leit cu ritualul din cunoscuta legendă a meșterului Manole care a zidit-o în peretele mănăstirii pe soția sa Ana.

La scurt timp după aceea, Barbă o dezgroapă pe Dacia din zid, scoțând-o la lumină. Ea pare că se însănătoșește dintr-odată, capătă un alt chip și trăiește o altă viață. Însă poartă pe față o cicatrice hidoasă, nu mai este frumoasă, iar lumea începe să o ocolească. Va continua să fie neîndemânatecă, să nu se priceapă la nimic în afară de dans.

Spre finalul romanului itele se descurcă cu repeziciune, cortina care acoperea visul cade abrupt iar realitatea se dezvăluie dură și rece. Deși scurt, capitolul final vine pe de-a-ntregul lămuritor. Dacia Diugan apare în familie, dar într-un scaun cu rotile, ajutată din spate de soțul ei, Sergio Cantanio. Aflăm, așadar, că, într-un accident montan, își pierduse ambele picioare și fusese grav rănită la cap. Purta, într-adevăr, o cicatrice imensă pe față, iar picioarele ei fermecate de dansatoare erau acum purtate de un cărucior. În plus, aflăm că soțul o păzește cu strășnicie, fiind beneficiarul asigurării din care se căpătase cu o sumă uriașă.

Într-o zi cei doi merg la un spectacol de circ. Sergio ținea scaunul cu rotile aproape de el. În timpul spectacolului este adusă în arenă o trupă de cai arătoși pe care dresorul îi alerga în cerc. Printre cai Dacia îl recunoaște pe mânzul acela moșit la naștere de ea și de TalariK, pe care îl botezase Vifor: "*De la locul ei, din sală, văzuse armăsarul din vis, - un cai cu coama spulberată ca o zăpadă*" (p.233). Era ace-

(continuare în pag. 34)

lași inorog știut, ceea ce îi demonstra că nu trăise deloc un vis. Puternic afectată, în pragul freneziei, ea se ridică pur și simplu din scaunul cu roțile și pornește pe propriile-i picioare printre rândurile din sală, apoi pe culoar, în intenția de a ajunge în arenă ca să-și îmbrățișeze mînzul fermecat. Instinctul îi spunea că trebuie să-l atingă, să se convingă o dată pentru totdeauna că trăia o realitate. Mai mult, pronunțându-i numele, inorogul își recunoaște stăpâna și îi sare în întâmpinare. Dacia îl mîngâie pe coamă, spre disperarea lui Sergio căruia nu-i venea să creadă că pierde definitiv suma aceea fabuloasă de pe urma asigurării neprețuitelor picioare ale soției sale dansatoare.

Între paginile volumului de față se află un flash din viața unei femei-artist. Într-un cadru de basm, întâlnim entități distincte, însă dansul este cel care domină, înfățișându-ne arabescuri fantastice. Deși totul în jur o oropsește, eroina este permanent vie prin dansul ei incantatoriu. Dansatoarea de azi seamănă cu dansatoarea de milenii, prin dans putem descifra ceea ce se petrece cu noi și, mai ales, că viața trebuie iubită. În fond, lucrurile se reinventează, capătă sensuri noi și ne îmbogățesc sufletul: "*Era piruieta "Dacia Diugan" - o figură de stil, un pas colosal pentru coregrafia planetară a secolului XX!*" (p.142).

O povestire halucinantă, suficient de greu de digerat până spre final. Spațiul este subsumat umbrelor, aflate într-o perpetuă și bizară mișcare, pare lipsit de dimensiuni, suscitând fantasmagoric senzația de prăbușire în abis. Dacia ne invită la feeria dansului, iar farmecul devine intraductibil. De altfel, limbajul corpului joacă și un rol pervers, căci este supus vrajei, dar și unul nonechivoc pentru cei care au răbdare să-i asculte până la capăt destăinuirile: "*...caligrafiind cu propriul trup mesaje către oameni...*" (p.176).

Alambicarea prin oniric a planurilor ideatice induce riscul ca personajele și faptele să devină dissociative. Dar descoperim cu ușurință că, în fond, asta a fost și intenția autoarei, întrucât nu e nimic rău să ermetizezi un pic narațiunea, ba dimpotrivă, sporește misterul și indiscreția, prin sudarea la un fir epic tulburător. În fond, avem de-a face cu o povestire tulburătoare, de un dramatism generos, ascuns însă unei percepții imediate.

Cu siguranță, citind povestea, devii captiv în propria-ți lectură iar curiozitatea îți va merge într-atât de departe, încât n-o mai poți abandona decât la capăt.

În trenul cu care călătorea inițial, eroina întâlnește o vrăjitoare care, intrând neinvitată în vorbă, îi va ghici în cărțile de tarot. Din amuzament, atunci când este întrebată cu ce se ocupă, ea declară că este scriitoare și-i promite că o va avea în vedere în scrierile sale: "*Tu-mi dai hrană trecătoare, eu te fac, în schimb, nemuritoare!*" (p.14).

În fond, totul transpare în finalul povestirii: Dacia visa sub agonia trupului ei desfigurat în urma unui accident, Barbă este doctorul care trudește din răspuțeri să-i salveze viața, gemenii Petru și Pavel sunt, cel mai probabil, cei doi sfinți „gemeni” din icoana prinsă în peretele de deasupra capului bolnavei.

Condiția umană este pusă la grea încercare, îmbinând marginea de sus a umilinței cu panta reveriei care ține parcă să se substituie individului, să-și facă loc

în față cu orice preț. Dacia este seducătoare, fascinantă prin dansul ei sublim, venit parcă din străfunduri de lume. Dar, în loc ca lumea să rămână fascinată de forța ei vitală și de zbciumul ei interior, dansul acesta devine mult prea obositor pentru cei prea preocupați de grijile cotidiene, care nu-și alocă timp să descopere frumuseți nebănuite. Așa că, seducția nu durează niciodată prea mult, lumea o condamnă și o izolează de îndată ce descoperă lipsa de pricepere și de implicare a omului în celelalte treburi lumești.

Dacia pare iremediabil îndrăgostită de propria sa imagine. Ea nu se poate abține să-și expună singura plăcere pe care o are, dansul. Naturaletăea ei nativă naște dorința de a pluti mereu la suprafață, dar cu apăsarea brutală a eliberării dintr-un legământ. Fiind beneficiara unor grații structurale, dar și posesoarea ideală a unor naivități și impasibilități patologice, ea nu știe să se comporte cu lumea reală și nici să-i respingă tentațiile. La toate acestea, contrapune doar frumusețea și dansul: "*Ea avea ten alb, ochi albaștri și plete negre ce-i creșteau vizibil până îi acoperiră umerii, șira spinării, coapsele, genunchii, trecându-i de călcâie*" (p.236), care se dovedesc a fi prea puțin pentru a contracara răul.

Prin comportamentul brutal și represiv îndreptat împotriva celor firavi și lipsiți de apărare, personajele masculine din carte par de-a dreptul a fi brute, și nu oameni. De-a lungul cărții descoperim personalități ba egoiste, ba lipsite de sensibilitate și compasiune, de regulă bărbați cu sufletul schimonosit, lipsiți de maniere și de educație aleasă, cu mintea întunecată de dorința obsesivă de a se impune, de a-și demonstra superioritatea și autoritatea asupra firilor mai slabe.

Judecând după titlu și făcând corelația cu subiectul pasionant al cărții, am putea gândi că oamenii, printr-o luptă fantastică cu visul, par a-și găsi sensul propriei existențe abia când se eliberează din vis, când acesta se disipează și dispare în neant.

Romanul este scris într-o manieră în care nu întâlnim aproape deloc metafore complicate, nici subtilități pretențioase sau premise filosofice profunde. Textul în sine conține un control al scrisului asumat de autoare. Scrierea este înbrăcată într-un stil simplu și agreabil, cu o frazare limpede la nivel textual, dând senzația că poartă o singură întărire, în care sunt scoase în evidență atât expresivitatea artistică cât și puritatea limbajului. Aproape fiecărei fraze i se acordă rang de paragraf, până și dialogurile suportă astfel de consecințe.

O carte vorbește și singură. Paginile ei oglindesc, surprinzător de exact, satisfacția finală. Eu m-am ridicat în picioare doar ca să mărturisesc despre un har inconfundabil.

BOEMA

Galati, cod 800010, Str. Al. I. Cuza, Nr. 45bis, Bloc Cristal, Sc. 2, Ap. 4

Telefon: 0726 337376, 0336 800313

Email: boema@inforapart.ro, inforapart@yahoo.com

Web site: www.boema.inforapart.ro